

Буковинський Вісник

державної служби та
місцевого самоврядування

Офіційна хроніка

Державне управління

Місьцеве самоврядування

Наукова думка

Перепідготовка та
підвищення кваліфікації

Статистика, факти, події

Рішенням Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 28.12.2023 р. №1994 «Буковинський вісник державної служби та місцевого самоврядування» зареєстровано суб'єктом у сфері онлайн-медіа, внесено до Реєстру суб'єктів у сфері онлайн-медіа та присвоєно ідентифікатор R40-02410

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

голова: ЯРМИСТИЙ М. В., директор Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації, кандидат наук з державного управління;
заступник голови: ГАКМАН С.М., заступник директора Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації, кандидат історичних наук;
відповідальний секретар: ХАЛАВКА Л.В., завідувач редакції Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації
члени редакційної колегії:
БАБ'ЮК І. О., координатор партнерства «Український Народний Дім у Чернівцях»;
БОСТАН С. І., директор департаменту соціально-економічного розвитку та стратегічного планування Чернівецької міської ради, кандидат політичних наук;
ГУЦУЛЯК І. Г., доцент кафедри історії та культури української мови Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, кандидат філологічних наук;
КОРОЛЮК Ю. Г., професор кафедри маркетингу, цифрової економіки та підприємництва Чернівецького торговельно-економічного інституту київського національного торговельно-економічного університету, доктор наук з державного управління;
КРУГЛАШОВ А. М., завідувач кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, доктор політичних наук;
МАЛЬКО Н. Б., виконавчий директор Асоціації органів місцевого самоврядування Чернівецької області «Агенція розвитку громад Буковини»;
МАРЧУК Х. В., заступник директора Департаменту регіонального розвитку – начальник управління з питань місцевого самоврядування та розвитку туризму Чернівецької обласної державної (військової) адміністрації;
МЕЛЬНИЧУК Я. С., начальник відділу моніторингу навчання та комунікацій Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації;
НЕЧАЄВА-ЮРІЙЧУК Н. В., докторант кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, кандидат історичних наук;
ПАВЛЮК М. В., заступник голови Чернівецької обласної ради, кандидат політичних наук;
РОТАР Н. Ю., професор кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, доктор політичних наук
ЧЕБАН В. І., доцент кафедри європейського права та порівняльного правознавства юридичного факультету Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, кандидат юридичних наук

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
58001, Чернівці,
вул.Поповича, 2, 4 поверх, к.17
Тел/факс: (0372) 552903
E-mail: cprkww@gmail.com

Редакція зберігає за собою право скорочувати й редагувати подані текстові оригінали. Журнал може друкувати матеріали, не поділяючи думки автора. Статті не рецензуються та не повертаються. За точність наведених даних відповідають автори. Передрук матеріалів – тільки з дозволу редакції.
Періодичність виходу журналу – 4 номери на рік

Державне управління та державна служба

Валентин Пабат: Цифрова трансформація Чернівецької області.....	3
Микола Ярмистий. Державна служба України: регіональні та європейські виміри.....	5
Розвиток сімейних форм виховання – серед пріоритетів регіональної політики.....	7
В Україні запроваджено нову систему оплати праці державних службовців на основі класифікації посад на постійній основі.....	9

Міське самоврядування

Низка громад Чернівецької області стали учасниками проекту «Пліч-о-пліч: згуртовані громади».....	10
У Чернівецькій області створили мережу Центрив професійного та креативного розвитку.....	14
Співпраця громад стане простішою та ефективнішою.....	18
У Хотині провели Форум крафтовиків «CraftПониззя».....	18
Чернівці посіли перше місце в Рейтингу прозорості міст.....	19

Європейська інтеграція, транскордонне співробітництво

Міжнародна співпраця громад: Дайджест.....	23
Проблеми євроатлантичної безпеки в контексті актуальних геополітичних викликів розглянули під час круглого столу.....	25
Марія Іонова: Членство України в НАТО є фундаментальним для забезпечення тривалого миру та безпеки на європейському континенті.....	27
Євроінтеграція України: Поступ крізь російсько-українську війну.....	29
Голова Чернівецької ОВА Руслан Запаранюк зустрівся із делегацією Латвійської Республіки.....	35
Генеральний консул Республіки Польща в м. Вінниця Матеуш Натковські відвідав Чернівці.....	36
У Чернівцях відбулась зустріч ділових кіл України та Румунії.....	36

Наукова думка

Сергій Федуняк. Система міжнародних відносин у період турбулентності: основні процеси і актори.....	38
Анатолій Круглашов. Україна та Об'єднана Європа: виклики і нові можливості інтеграційного процесу.....	41

Громадянське суспільство

Представники 20 громадських організацій області підписали Меморандум про співпрацю.....	43
Національні спільноти Чернівецької області – ключові партнери в інформаційній безпеці України.....	44

Підвищення кваліфікації

Тетяна Лукашук: Як стабілізувати свій психоемоційний стан в період війни.....	49
Світлана Шарагова: Серед найпопулярніших тем – інформаційна безпека, штучний інтелект та відновлення ментального здоров'я.....	51
У Чернівцях провели Літню школу з комунікацій у публічному управлінні.....	53

ВАЛЕНТИН ПАБАТ,

заступник начальника Чернівецької обласної військової адміністрації з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій та цифровізації (CDTO)

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Якою нормативно-правовою базою регулюється процес цифровізації в Україні?

Головним регулятором та драйвером цифрової трансформації та цифровізації в Україні є Міністерство цифрової трансформації – Мінцифри. Основним автором нормативно-правових актів, відповідно, є також Мінцифри. Варто зазначити, що на оновленому порталі «Дія.Цифрова громада» розміщено [посилання](#) на всю нормативну базу: стратегії, закони, постанови тощо

Як Ви оцінюєте стан цифровізації в Чернівецькій області на сьогодні? Які пріоритетні проекти/програми зараз реалізуються?

Стан цифровізації області можна оцінити як стабільно прогресивний. Ми не лише підтримуємо загальнонаціональні ініціативи, але й активно впроваджуємо власні регіональні рішення. Серед пріоритетів — впровадження електронного документообігу, розвиток ЦНАПів, впровадження сервісів електронної демократії, ведемо роботу щодо сталості мобільного зв'язку, а також популяризуємо серед буковинців цифрові освітні курси на «Дія.Освіта».

Цифровізація на рівні громад: хто на місцях відповідає за цей напрям?

Ключовими фігурами є цифрові лідери, які призначаються в громадах. Їхня роль — бути комунікаційним містком між громадою, областю та Мінцифри.

Важливо, що сьогодні громади все активніше включаються в цей процес — є багато ініціатив знизу, і це дуже мотивує. На кінець 2024 року в області було призначено 18 цифрових лідерів, а на кінець квітня 2025 року вже 38 громад визначились із драйверами цифрової трансформації.

Які ключові досягнення області у сфері цифрових трансформацій?

Чернівецька область є лідером в публікації відкритих даних на порталі data.gov.ua. Покрыття інтернетом області є найкращим в Україні. 100% закладів середньої освіти, лікарень, закладів соціального захисту мають доступ до широкосмугового інтернету. Мешканці області активно долучаються до «Дія.Освіта», а держслужбовці обов'язково проходять курси з кібербезпеки. В кожній тергромаді активно працює ЦНАП, а також адмінпослуги надаються на 109 віддалених робочих місцях.

Як забезпечується доступ до цифрових послуг для мешканців сільських територій?

По-перше, через інфраструктуру — розширення покриття інтернетом (у тому числі за програмою Мінцифри).

По-друге, через навчання — цифрова освіта, мобільні хаби, підтримка старост у селах.

По-третє, через доступні сервіси — ми працюємо над тим, щоб мешканці могли

отримати максимум послуг без виїзду до центру громади, зокрема через мобільні ЦНАПи або віддалені робочі місця.

Але перевага діджиталізації – доступ до послуг і сервісів онлайн. Цифровізація – це зручність, швидкість, комфорт, прозорість, автоматизація та відсутність корупції.

Які труднощі найчастіше виникають під час впровадження цифрових технологій?

Основні виклики — це брак кадрів та інституційна неспроможність громад, недостатній рівень цифрової грамотності серед частини населення, обмежене фінансування для забезпечення гідної оплати праці. Втім, ми бачимо, що з кожним роком

зростає мотивація — і в органів місцевого самоврядування, і у громадян.

Якими навиками цифрової грамотності, на Вашу думку, мають сьогодні володіти державні службовці та посадові особи органів місцевого самоврядування?

В сучасних умовах цифрова грамотність — це вже не бонус, а обов'язкова компетенція. Кожен службовець має володіти базовими навичками роботи з е-сервісами, обробкою даних, кібергігієною. Крім того, важливо вміти комунікувати в цифровому середовищі — через офіційні е-платформи, соцмережі, месенджери. Цифровий лідер — це не тільки той, хто розуміє технології, а й той, хто вміє донести їхню користь людям.

УРЯД ЗАТВЕРДИВ ПОРЯДОК ВСТАНОВЛЕННЯ ТА ВИПЛАТИ ДЕРЖАВНИМ СЛУЖБОВЦЯМ НАДБАВКИ ЗА ВОЛОДІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Надбавку у розмірі 10% від окладу отримають ті державні службовці, хто володіє мовою на рівні, не нижче B2 (Upper-Intermediate) за шкалою рекомендацій Ради Європи з мовної освіти (CEFR). Надбавка буде виплачуватися за фактично відпрацьований час і тільки після надання підтверджених документів у межах бюджетних призначень, передбачених на відповідний рік на оплату праці відповідних державних органів. Виплата надбавки посилить мотивацію державних службовців в оволодінні англійською мовою та використанні її в роботі.

Постанова КМУ набере чинності одночасно з набранням чинності частиною шостою статті 4 ЗУ «Про застосування англійської мови в Україні» № 3760-ІХ та буде діяти протягом чотирьох років.

Додатково: У червні 2024 року Верховна Рада ухвалила в другому читанні законопроект, який надає англійській статус однієї з мов міжнародного спілкування в Україні (№ 3760-ІХ «Про застосування англійської мови в Україні»). Доку-

мент визначає категорії посад, кандидати на які зобов'язані володіти англійською мовою. Серед них — претенденти на зайняття посад державної служби категорії «А», а також категорій «Б» і «В», перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України (пункти 1 та 2 частини першої статті 3 Закону № 3760-ІХ).

З метою посилення мовної спроможності публічних службовців НАДС у співпраці з міжнародною освітньою організацією EF Language Learning Solutions реалізовує проект «Eng4PublicService» з безкоштовного вивчення публічними службовцями англійської на мультимедійній онлайн платформі EF. Реєстрація — на Порталі управління знаннями.

Джерело: <https://nads.gov.ua/news/uriad-zatverdvyv-poriadok-vstanovlennia-ta-vyplaty-derzhavnym-sluzhbovtsiam-nadbavky-za-volodinnia-anhliiskoiu-movoiu>

МИКОЛА ЯРМИСТИЙ

директор Чернівецького
регіонального центру підвищення
кваліфікації, кандидат наук
з державного управління

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ: РЕГІОНАЛЬНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ ВИМІРИ

У 2003 році відповідно до Указу Президента України «Про День державної служби» в Україні встановлено професійне свято, яке щорічно відзначається 23 червня – у День державної служби Організації Об'єднаних Націй. Від дня підписання Указу Президента України минуло більше 20 років. За цей період у сфері державної служби відбулися кардинальні зміни. Стратегічним напрямком розвитку державного управління стали процеси адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. В 2015 році з прийняттям нової редакції Закону України «Про державну службу» в органах виконавчої влади запровадили основні принципи і підходи функціонування державної служби, які характерні для європейських країн: вступ та проходження на державній службі, класифікації посад, соціальні гарантії, правила доброчесної поведінки.

Сьогодні процес удосконалення системи державної служби визначається пріоритетами та рекомендаціями Європейської комісії. Починаючи з 2016 року Кабінет Міністрів України періодично приймав рішення на рівні нормативно-правових актів, які визначали стратегію реформування державного управління, зокрема і у сфері державної служби. У травні 2025 року вийшло розпорядження КМУ «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу

за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС», яке затвердило Дорожню карту з питань реформи державного управління. Розпорядження акцентує увагу на «розбудову спроможної, професійної та вмотивованої державної служби шляхом створення надійної системи набору та відбору кадрів на основі професійних компетентностей, що забезпечує доброчесність; покращення утримання та мотивації персоналу через комплексну реформу оплати праці на державній службі; розширення можливостей для навчання та розвитку; цифровізації практики управління персоналом з метою підвищення ефективності та прозорості».

Формування якісної моделі управління персоналом відповідно до європейських стандартів у сфері державної служби потребує вирішення певних проблем. Європейська комісія, яка робила висновки щодо реформування державної служби в Україні за 2023 рік, у звіті відзначила, що не дивлячись на явний прогрес реформування державної служби потрібно удосконалити систему відбору кадрів на основі досягнень та професійних якостей державних службовців та реформувати систему оплати праці службовців.

Статистичні дані кадрового потенціалу державної служби засвідчують про системні проблеми, які виникли, зокрема, в умовах війни і потребують свого вирішення. За даними Національного агентства з питань

державної служби України станом на березень 2025 року в органах державної влади працює майже 157 тис державних службовців. З них 76% жінки та 24% чоловіки, близько 5000 державних службовців служать в ЗСУ та боронять країну від російської агресії. Сьогодні в органах виконавчої влади відчувається дефіцит кадрів: кількість вакантних посад становить трохи більше 30 тисяч. Ситуація ускладнюється тим, що молодь неохоче йде на державну службу. Окрім того, існує низка проблем на рівні центральних та місцевих органів державної влади, які потребують першочергового вирішення.

Серед них:

- формування надійної та об'єктивної системи набору кадрів;
- підвищення мотивації роботи державних службовців, включаючи питання оплати праці, планування кар'єрного росту, формування корпоративної культури;
- широке запровадження цифровізації управління персоналом та використання штучного інтелекту як інструменту в організації праці в органах влади.

Однією з тенденцій розвитку державної служби є формування нової генерації державних службовців, управлінської еліти на основі меритократичного принципу. Меритократичний принцип передбачає відбір

на державну службу найбільш здібних людей, незалежно від їх соціального походження, фінансового стану або політичної приналежності. Меритократія передбачає, що кар'єра службовця залежить від особистих заслуг і здібностей службовця, а не від привілеїв чи зв'язків. Такий принцип потребує запровадження в Україні нової, більш надійної системи відбору кадрів, підготовки певних нормативно-правових актів та механізмів реалізації.

За всіма ознаками (політичними, нормативно-правовими, структурно-адміністративними, технологічними) процес адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу практично завершується. На стадії завершення запровадження якісної моделі управління персоналом, продовжується системна робота щодо формування нової генерації державних службовців, які спроможні працювати в європейському просторі, обговорюється в науковому та політичному середовищі застосування в державному управлінні штучного інтелекту. Зберігається концептуальна тенденція розвитку державної служби – якісне оновлення та підвищення ефективності всієї сфери, яка здатна функціонувати та адаптовуватися до різних умов суспільного та глобального розвитку.

ДЕНЬ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ВІДЗНАЧАТИМУТЬ 20 ЛИСТОПАДА, А НЕ 1 ЧЕРВНЯ

30 травня 2025 року Президент України Володимир Зеленський підписав указ про встановлення 20 листопада Днем захисту дітей. Тепер його відзначатимуть цього дня, а не 1 червня. Про це йдеться в Указі Президента №355/2025:

«З метою утвердження охорони дитинства як загальнонаціонального пріоритету України, посилення та об'єднання зусиль міжнародного співтовариства, спрямованих на захист прав і найкращих інтересів дитини, реалізації положень Конвенції про права

дитини постановляю:

1. Установити в Україні День захисту дітей, який відзначати щорічно у Всесвітній день дитини – 20 листопада.
2. Визнати таким, що втратив чинність, Указ Президента України від 30 травня 1998 року № 568/98 «Про День захисту дітей».
3. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування».

Таким чином Україна буде святкувати День захисту дітей у Всесвітній день дитини.

Джерело: <https://www.president.gov.ua/documents/3552025-55141>

РОЗВИТОК СІМЕЙНИХ ФОРМ ВИХОВАННЯ – СЕРЕД ПРІОРИТЕТІВ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Чернівецька область є одним із 10 демонстраційних регіонів України, які першими за підтримки партнерів впроваджують системні зміни у сфері догляду та підтримки дітей. Про хід реалізації в регіоні державної Стратегії забезпечення права кожної дитини на зростання в сімейному оточенні до 2026 року розповіли під час брифінгу Роман Гребба – заступник голови Чернівецької обласної військової адміністрації, Надія Періус – регіональна консультантка Координаційного центру з розвитку сімейного виховання та догляду дітей в Чернівецькій області, та Оксана Симак – начальниця Служби у справах дітей Чернівецької ОВА.

В Чернівецькій області політика щодо дезінституалізації інтернатних закладів виховання дітей є одним із пріоритетів, – зазначив **Роман Гребба**. Вже розроблено відповідний план, і зараз проводиться низка заходів для того, щоб кожна дитина без опіки та піклування могла отримати родину. Відбувається активна промоція патронатних та прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу.

Незважаючи на складні умови воєнного часу, виділяються кошти для розвитку сімейних форм виховання – як з державного бюджету, так і з боку міжнародних партнерів.

З державного бюджету було виділено 72 мільйони гривень на придбання 10 будинків, які будуть дитячими будинками сімейного типу. Майже усі необхідні приміщення уже знайдено – завдяки службі у справах дітей, координаційному центру та представникам громад, які активно відгукнулися на пропозиції щодо придбання таких будинків. Якщо йдеться про дитячі будинки сімейного типу з територіальної громади, то однією з умов є співфінансування у розмірі 10%. Для внутрішньо переміщених осіб 100% вартості покривається з державного бюджету.

На сьогодні виділяється допомога на дитину в сумі від 8 до 11 тисяч грн, запроваджено заробітну плату вихователям дитячого будинку сімейного типу, яка становить 24 тисячі гривень. 8 тисяч гривень отримують помічники вихователів дитячого будинку сімейного типу.

Як поінформувала **Надія Періус**, у листопаді 2024 року була прийнята Стратегія забезпечення права кожної дитини на зростання в сімейному оточенні, яка розрахована до 2028 року. Вона, зокрема, включає в себе оперативний плани заходів на 2024-2026 роки. Завдяки цій стратегії Чернівецька область однією з перших розробила регіональний план заходів. Це, за словами Надії Періус, дорожня карта, яка допоможе кожній громаді і безпосередньо керівництву області впровадити ключові зміни, необхідні для забезпечення права кожної родини і дитини на підтримку. Регіональний план, з яким можна ознайомитися на сайті обласної військової адміністрації, включає в себе шість важливих стратегічних цілей. Кожна з цілей передбачає створення соціальних послуг, забезпечення прав дітей на зростання в сімейному оточенні, соціалізацію випускників інституцій або альтернативних форм виховання.

Регіональна координаторка також повідомила, що в Чернівецьку область зайдуть проекти наставництва, які будуть реалізуватися разом з Офісом «ДійМО». Допомога надаватиметься не лише дітям, які знаходяться в інституціях, а й загалом родинам і сім'ям, які знаходяться в складних життєвих обставинах.

Також для Чернівецької області запропонований проект під назвою «Адреса дитинства». Він передбачає будівництво окремих великих будинків для родин, які хочуть створити дитячий будинок сімейного типу, або для існуючих прийомних сімей, які мають бажання збільшити свою родину та перейти у форму ДБСТ. Одна з умов – громада має виділити для цих потреб земельну ділянку.

За словами **Оксани Симак**, у Чернівецькій області зараз на обліку перебуває 990 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. 69 із них перебувають в інституційному закладі. Процес влаштування дітей досить складний, однак він рухається, і на сьогодні Чернівецька область практично єдина, яка не має дитячого будинку як такого.

Дитячий будинок для дітей до чотирьох років був розформований і майже всі діти зараз перебувають у сімейних формах виховання.

Щодо вікових категорій, то на сьогодні в області немає дітей до 5-6 років, які підлягають усиновленню. Схожою є ситуація і в більшості областей. Основна частина – це діти, старші 10 років, багато з яких мають інвалідність. Оскільки є певне неспівпадіння бажань усиновлювачів і тих дітей, які можуть бути усиновлені, фахівці служб у справах дітей працюють з кандидатами у батьки та заохочують їх, пропонуючи переглянути своє бачення. Цього року в області започаткували проект «Об'єднані талантом», в рамках якого діти з Центру соціально-психологічної реабілітації, Оршівського дитячого будинку презентуватимуть свої вміння.

На сьогодні в області під опікою перебуває 716 дітей, функціонує 54 прийомних сім'ї, де виховується 117 дітей, є 14 будинків дитячого типу, у яких виховується 107 дітей.

В області також запровадили одноразову адресну допомогу у розмірі 50 000 грн для підтримки громадян при створенні дитячого будинку сімейного типу, прийомної або патронатної сім'ї.

На допомогу мають право громадяни України, зареєстровані або задекларовані на території Чернівецької області, а також внутрішньо переміщені особи, які перебувають на обліку в Єдиній інформаційній базі, за умови, що вони:

- 3 1 січня 2025 року створили новий дитячий будинок сімейного типу та прийняли на виховання не менше 5 дітей, включаючи дітей з інвалідністю.

- 3 1 січня 2025 року створили прийомну сім'ю та прийняли на виховання не менше 3 дітей, включаючи дітей з інвалідністю.

- 3 1 січня 2025 року уклали з органом опіки та піклування договір про умови запровадження та організацію функціонування послуги патронату над дитиною, що надаватимуться сім'єю патронатного вихователя, на четверте влаштування дитини або сімейної групи дітей.

В УКРАЇНІ ЗАПРОВАДЖЕНО НОВУ СИСТЕМУ ОПЛАТИ ПРАЦІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ НА ОСНОВІ КЛАСИФІКАЦІЇ ПОСАД НА ПОСТІЙНІЙ ОСНОВІ

Як інформує Національне Агентство України з питань державної служби, відповідний Закон № 4282 (законопроект № 8222) підписано Президентом України. Це важливий крок для побудови прозорої, передбачуваної та конкурентної системи оплати праці на державній службі, яка ґрунтується на класифікації посад. Класифікація посад дозволить зрозуміти, які професійні напрями роботи є на державній службі, а також надасть змогу порівнювати оплату праці на держслужбі з ринком праці в Україні: бухгалтерів з бухгалтерами, юристів з юристами, HR з HR, а не держслужбовців загалом із знеособленим ринком. Таким чином, запровадження нової системи оплати праці поступово посилить позиції держави як конкурентного роботодавця на ринку праці. Відповідно до Закону складовими заробітної плати державного службовця є:

Стала заробітна плата (фіксована виплата та основна винагорода за виконання посадових обов'язків):

- Посадовий оклад (з 01 січня 2026 року мінімальний розмір посадового окладу на посадах державної служби не може становити менше 2,5 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб).

- Надбавка за вислугу років (2 відсотки посадового окладу державного службовця за кожний календарний рік стажу державної служби, але не більше 30 відсотків посадового окладу) – з 01.04.2025.

- Надбавка за ранг (визначається Кабінетом Міністрів України під час затвердження схеми посадових окладів на посадах державної служби) – у 2025 році передбачається, що розміри залишаться незмінними.

Варіативна заробітна плата:

- Місячна премія (не може перевищувати 30 відсотків розміру посадового окладу за фактично відпрацьований час протягом місяця).

- Квартальна премія (не може перевищувати 90 відсотків розміру посадового окладу державного службовця за фактично відпрацьований

час протягом кварталу).

- Премія за результатами щорічного оцінювання.

Законом № 4282 також визначено інші гарантії та компенсації, а саме:

- Грошова допомога, що виплачується з настанням щорічної відпустки. Виплачується у розмірі суми посадового окладу, надбавки за вислугу років та надбавки за ранг державного службовця.

- Матеріальна допомога для розв'язання соціально-побутових питань.

На період дії воєнного стану та протягом 6 місяців з дня його припинення з урахуванням особливостей адміністративно-територіальних одиниць можуть встановлюватись додаткові коригуючі коефіцієнти для оплати праці державних службовців. Необхідно звернути увагу, що з дати набрання чинності цим Законом такі складові оплати праці державного службовця визнаються саме гарантованими державою виплатами незалежно від їхньої зарплати.

Гарантії та компенсації не враховуються при формуванні фонду сталої та варіативної зарплати. Планування цих складових оплати праці буде передбачено в Порядку планування фонду оплати праці державних службовців (частина 6 статті 50 Закону), який стане інструментом для належного планування фонду оплати праці на єдиних умовах.

Важливо! Оплата праці державних службовців державних органів, діяльність яких регулюється спеціальними законодавчими актами, здійснюється відповідно до умов, встановлених відповідними актами. До внесення відповідних змін до Закону України «Про державну службу» рівнозначною посадою державної служби в державному органі, що провів класифікацію посад державної служби, визначається посада державної служби, що належить до тієї самої категорії і того самого рівня посад державної служби з урахуванням юрисдикції державного органу.

НИЗКА ГРОМАД ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ СТАЛИ УЧАСНИКАМИ ПРОЄКТУ «ПЛІЧ-О-ПЛІЧ: ЗГУРТОВАНІ ГРОМАДИ»

«Пліч-о-пліч: згуртовані громади» – це національний проєкт, ініційований урядом України для підтримки міжрегіональної співпраці в умовах війни, спрямований на згуртування громад, обмін досвідом і реалізацію спільних ініціатив задля відновлення та розвитку країни.

Проєкт стартував у 2023 році як відповідь на виклики, пов'язані з військовою агресією росії, що призвело до значних руйнувань інфраструктури, переміщення населення та послаблення соціально-економічної стійкості окремих регіонів.

Мета проєкту – згуртувати громади з різних областей України шляхом створення партнерств між громадами, забезпечити підтримку постраждалим громадам через залучення ресурсів і досвіду партнерів із менш постраждалих регіонів, підвищити ефективність управління на місцевому рівні шляхом обміну кращими практиками.

Серед ключових напрямків діяльності є:

- підписання меморандумів про партнерство між громадами з різних регіонів;
- гуманітарна допомога: забезпечення потреб внутрішньо переміщених осіб,
- підтримка відбудови постраждалих громад;
- культурний і соціальний обмін: організація спільних заходів, включаючи фестивалі, майстер-класи, акції для дітей та молоді;
- освітні ініціативи: проведення навчальних заходів для представників громад;
- оздоровлення дітей: організація відпочинку та реабілітації для дітей із постраждалих регіонів.

До проєкту долучаються громади з усіх регіонів України. Чернівецька область бере активну участь, підписуючи меморандуми про співпрацю з громадами із постраждалих областей (Херсонська, Запорізька,

Миколаївська, Харківська) та реалізуючи спільні ініціативи.

Очікуваними результатами проєкту є відновлення соціальної та економічної стійкості постраждалих громад, посилення міжрегіональної взаємодії та довіри між громадами, зміцнення національної єдності й спроможності громад діяти разом у часи викликів.

Проєкт демонструє, що навіть у складних умовах війни громади можуть об'єднуватися для взаємодопомоги, відновлення та спільного майбутнього.

Меморандум про співпрацю підписали Недобоївська громада Чернівецької та Баштанська громада Миколаївської області.

«Це важливий крок у зміцненні партнерства між регіонами, взаємній підтримці, допомозі та відбудові громад, що постраждали від війни», – йдеться на сторінці громади у Facebook.

Баштанська громада розташована в південному регіоні України і відіграє ключову роль у стійкості та захисті півдня країни. З початку повномасштабного вторгнення вона стала справжнім форпостом незламності, протистоячи викликам воєнного часу. Попри обстріли та руйнування, громада не лише вистояла, а й продовжує відбудовуватися, демонструючи силу духу та єдність. Сьогодні вона не лише відновлюється, а й стає точкою опори – центром згуртованості, допомоги та розвитку.

«Підписання меморандуму між громадами – це не лише формальний документ, а реальний крок до зміцнення горизонтальних зв'язків між регіонами. Взаємодопомога та співпраця дадуть можливість громадам вистояти, відновитися та стати ще сильнішими. Попереду кропітка робота з реалізації спільних ініціатив, залучення додаткових

ресурсів та створення нових можливостей для жителів обох громад. Участь громадськості, місцевого бізнесу, благодійних фондів та міжнародних партнерів стане важливим фактором успішного втілення цих планів у життя. Ця співпраця стане симво-

Фото зі сторінки громади у Facebook

Делегація з Новодністровської громади відвідала Очаківську територіальну громаду Миколаївської області.

Як інформує пресслужба Чернівецької ОВА, під час зустрічі представників громад йшлося про перспективи культурного та соціального співробітництва, а також можливості для спільних ініціатив у сфері місцевого самоврядування. Основну увагу було зосереджено на зміцненні дружніх зв'язків та розвитку партнерства між громадами в різних напрямках.

Також делегація відвідала нове укриття в школі, де наразі триває офлайн навчання. У більшості закладів освіти Миколаївської області діти здобувають знання дистанційно,

лом того, що разом ми здатні подолати будь-які труднощі, відновити країну та побудувати майбутнє, в якому кожна громада буде сильною, незалежною та процвітаючою», – зазначають у Недобоївській громаді.

адже регіон потерпає від російської агресії.

Під час зустрічі було підписано меморандум про співпрацю між двома громадами. Документ окреслює основні напрями для реалізації спільних проектів та розвитку територіальних громад.

«Новодністровськ і Очаків поєднує не лише схожий розмір населення, але й символічний, хоч і важкий, зв'язок. Саме в перший день повномасштабного вторгнення, під час виконання військового обов'язку, в Очаківі загинула лейтенант Віра Анатій, пам'ять про яку шанують у Новодністровську, адже саме тут проживають її діти», – зазначила міський голова Новодністровська Наталя Цимбалюк.

Фото: Чернівецька ОВА

Очаківська громада, розташована на узбережжі Дністровського лиману, знаходиться всього за п'ять кілометрів від лінії фронту. Частина її території, зокрема Кінбурнська коса, досі перебуває під тимчасовою окупацією. Із колишніх 15 тисяч мешканців у громаді залишилося лише близько 7,5 тисячі, серед яких — 400 дітей. Попри щоденну небезпеку, ракетні та артилерійські обстріли, атаки дронів, громада живе, тримається і бореться. Навчання в очаківських школах організовано в укриттях, аби забезпечити дітям хоча б відносну безпеку.

Жителі Новодністровської громади вирішили підтримати дітей Очакова і напередодні Великодня зібрали для школярів солодкі подарунки. До ініціативи активно долучилися учні місцевих шкіл, профспілки енергетичних підприємств та колектив міської ради.

До Глибоки в рамках проєкту «Пліч-о-пліч: згуртовані громади» у квітні завітали представники Милівської громади з Херсонщини.

Під час візиту громади підписали Меморандум про співпрацю.

Гості оглянули місцеві заклади освіти та охорони здоров'я, поспілкувалися з представниками бізнесу. Також учасники зустрічі вшанували пам'ять полеглих захисників біля меморіалу у центрі Глибоки.

Вже у червні Глибоцька громада прийняла дітей з Милівської громади на оздоровлення та відпочинок.

Представники Великокучурівської громади відвідали Калинівську громаду Херсонської області.

Як інформує пресслужба ОВА, буковинці зустрілися з головою Калинівської громади та старостами сіл, які поділилися історіями про пережите, розповіли про втрати та труднощі, з якими зустрічаються щодня. Говорили також про нагальні потреби, сподіваючись на підтримку міжнародних організацій, керівництва та громад України.

Представники Великокучурівської громади передали допомогу для людей з інвалідністю, а також канцтовари та необхідне обладнання для дітей Калинівської громади — подарунки від їхніх ровесників із Буковини.

На завершення зустрічі голови громад підписали меморандум про співпрацю.

Після візиту Великокучурівська громада передала до Великодня солодкі подарунки учням Калинівського ОЗЗСО I-III ступенів.

Фото: Чернівецька ОВА

Договір про співпрацю підписали Брусницька і Тупичівська громади.

В рамках проекту відбулася відеозустріч сільського голови Брусницької територіальної громади Чернівецької області з представниками Тупичівській сільської громади Чернігівської області.

Під час зустрічі розглядали питання культурного та соціального співробітництва, обмін досвідом та можливості спільної реалізації проектів у сфері місцевого самоврядування.

За результатами зустрічі було підписано меморандум про співпрацю між громадами.

Розширюють партнерство Кіцманська і Тростянецька (Сумська область) громади.

Меморандум про співпрацю та партнерство громади уклали 22 квітня 2025 року. Першим практичним кроком партнерства стала співпраця в культурній сфері.

Делегація з Тростянця у складі міського голови Юрія Бови, директорки дитячої

музичної школи Світлани Галушкіної та викладачів музичної школи побувала з робочим візитом у Кіцмані. Вони стали учасниками урочистого мистецького заходу з нагоди 70-річчя Кіцманської музичної школи імені Володимира Івасюка.

У межах візиту делегація також ознайомилася з діяльністю Кіцманської музичної школи, відвідала музей Володимира Івасюка та місцеву художню школу. Під час зустрічі обговорили подальші спільні культурно-освітні проекти.

На початку червня під час III Міжнародного саміту міст і регіонів **підписано меморандум про співпрацю Чернівецької міської ради з Куп'янською міською радою.**

«Мета проста й важлива — підтримати Куп'янськ, громаду-форпост, яка тримає стрій, попри війну. Разом працюватимемо над гуманітарними напрямками, забезпеченням базових потреб, культурними та освітніми ініціативами, підтримкою місцевих жителів і переселенців. Пліч-о-пліч — не просто назва проекту. Це про наш вибір: не стояти осторонь, коли інші громади щодня живуть під обстрілами», — зазначив у дописі на Facebook Чернівецький міський голова Роман Клічук.

Фото: Чернівецька ОВА, Чернівецька міська рада

У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ СТВОРИЛИ МЕРЕЖУ ЦЕНТРІВ ПРОФЕСІЙНОГО ТА КРЕАТИВНОГО РОЗВИТКУ

Це стало можливим завдяки проєкту «Об'єднання громад – задля сталого економічного зростання (ConCom4EG)», який реалізовували асоціація органів місцевого самоврядування Чернівецької області «Агенція розвитку громад Буковини» спільно з Мамалигівською сільською радою. Фінансування здійснювалося Європейським Союзом у межах Ініціативи «Мери за економічне зростання».

За словами керівниці проєкту Нелі Малько, робота розпочалася у 2022 році, участь у проєкті взяли 13 громад: Великокучурівська, Глибоцька, Сторожинецька, Рукшинська, Кам'янська, Клішківська, Конятинська, Красноільська, Мамаївська, Мамалигівська, Новоселицька, Терблечанська та Усть-Путильська. Всі вони отримали відповідне обладнання та облаштували на базі закладів середньої освіти швейні та столярно-слюсарні майстерні. Окрім того, у Мамалигівській, Глибоцькій та Новоселицькій громадах обладнали кухні, а в Лужанах та Клішківцях відкрили 2 ІТ-класи. В Усть-Путильській громаді, яка доєдналася до проєкту дещо пізніше, зараз проводяться ремонтні роботи у приміщеннях під майбутні фахові майстерні. Кошторисна вартість проєкту – 1,050,149.60 євро, включаючи максимальний внесок ЄС у розмірі 930,267.00 євро.

З нагоди завершення проєкту відбулася фінальна конференція, в якій взяли участь представники органів місцевого самоврядування, громадського сектору, фахівці центрів професійного та креативного розвитку, працівники навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Чернівецькій області, служб зайнятості та інших партнерських організацій. Громади презентували свої досягнення, ділилися досвідом, обмінювалися ідеями, а також показували конкретні результати роботи майстерень: для учасників та гостей заходу діяла виставка-ярмарка виробів, створених дитячими руками.

Відкриття творчих майстерень дало змогу дітям в комфортних умовах і за допомогою сучасного обладнання набувати базових професійних умінь, які є корисними не лише у побуті, а й важливі для планування майбутньої кар'єри. Цей проєкт, за словами учасників, є не просто ініціативою, а потужною інвестицією в майбутнє молоді, адже діти вчаться працювати з різними матеріалами, опановують інструменти, вивчають технологію. Окрім того, робота в таких центрах стимулює креативність, сприяє розкриттю талантів і навчає нестандартно

мислити: діти розвиваються не лише професійно, а й творчо. Результатами, зокрема, є участь та призові місця у творчих конкурсах. Заняття у центрах професійного та креативного розвитку допомогли окремим випускникам у виборі навчального закладу та майбутньої професії. Пов'язати життя зі швейною чи столярно-слюсарною справою зараз планує також чимало старшокласників.

У майстернях, поряд із практичним навчанням, розвивають і волонтерську діяльність: учні долучаються до допомоги захисникам, виготовляючи корисні речі для фронту, а також вироби для благодійних ярмарків.

Багато майстерень створює сувенірну продукцію на замовлення громад, а ще співпрацює з творчими колективами, допомагаючи їм у виготовленні декору та сценічних костюмів. Таким чином, завдяки створенню практичних проектів, діти навчаються основам підприємництва розуміють, як монетизувати свої навички.

На сьогодні у майстернях на постійній основі навчається близько 2500 тисяч учнівської молоді, у тематичних заходах за період дії проекту взяло участь 1700 осіб.

Центри професійного та креативного розвитку спрямовані не лише для навчання дітей – вони також є платформою для різноманітних майстеркласів,

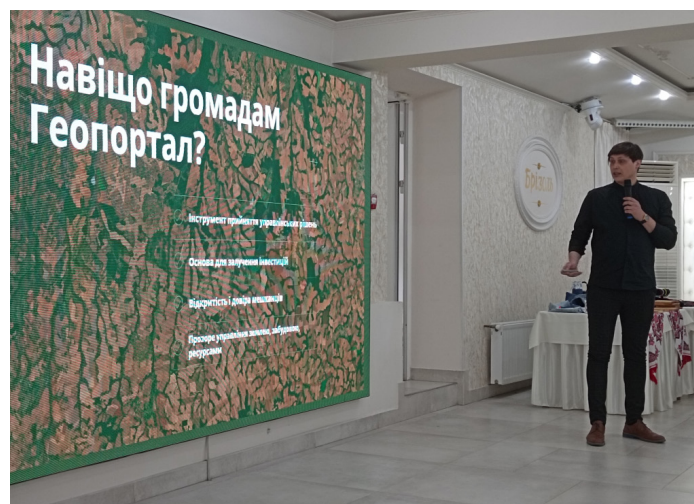
профорієнтаційних заходів та професійного перенавчання тих, хто потребує працевлаштування й інтеграції, зокрема вимушено переміщених осіб і ветеранів.

Організатори розповіли також і про інші напрями проекту.

Так, зокрема, організовано онлайн-навчання для бізнесу, включаючи релокаційний бізнес, під час якого учасники слухали тематичні модулі з питань податків, на тему маркетингу, використання ІТ-рішень для покращення організації бізнес-процесів, залучення грантової допомоги тощо. Оскільки є запит на відповідне навчання, найближчим часом буде проведено ще кілька таких модулів.

Для того, щоб бізнес мав де вести свою діяльність, мають бути відповідні рішення. Саме тому рамках проекту здійснено реконструкцію приміщень комунальної власності під бізнес-інкубатори та комерційні простори. Відповідні приміщення виділено у Мамалигівській, Новоселицькій, Сторожинецькій та Глибоцькій громадах. Вже розроблено проектно-кошторисну документацію, проведено тендери, відібрано підрядників та завершуються ремонтні роботи.

В межах проекту у Новоселицькій, Мамалигівській, Великокучурівській, Мамаївській, Сторожинецькій, Красноільській, Клішківецькій та Селятинській громадах створено геоінформаційні системи.

Для цього закупили відповідну оргтехніку: сервер, ноутбуки для фахівців, а також програмне забезпечення, оцифрували наявну у громадах документацію в частині земельного, містобудівного кадастрів, адресного реєстру даних, інвестиційної карти.

Про те, як працює геопортал і які переваги він дає громаді, розповів Олег Герасим – фахівець з Мамалигівської ТГ. Насамперед, зазначив він, це інструмент для прийняття управлінських рішень, а також платформа для залучення інвестицій. Окрім того, створення такої системи сприяє відкритості та формує довіру з боку мешканців. Раніше дані про земельні ділянки, земельні плани та ін. зберігалися в різних архівах та відділах і не було змоги швидко та ефективно скористатися цією інформацією. Потенційні інвестори не бачили, які ресурси є в громаді, тому остерігалися вкладати кошти. Те-

пер завдяки геопорталу все знаходиться в одному місці. Доступ до цієї інформації мають працівники органу місцевого самоврядування, а після закінчення воєнного стану дані будуть відкритими для всіх мешканців.

Геопортал складається із трьох основних модулів: земельний кадастр, містобудівний кадастр (куди входить також адресний реєстр) та інвестиційна карта громади і області. Інформаційна система дозволяє фахівцю за короткий час сформувати витяг чи інший документ, якого потребує заявник, що суттєво підвищує рівень надання послуг.

Незважаючи на те, що проект завершився, громади отримали потужну базу для подальшої роботи. Завдяки матеріальній складовій та підготовленим фахівцям є можливість створювати нові проекти, залучати кошти та реалізовувати нові ідеї. Агенція розвитку громад Буковини, за словами Нелі Малько, і надалі буде підтримувати громади у їх розвитку.

В ЛУЖАНАХ ВІДКРИЛИ СУЧАСНИЙ ПРОСТІР ДЛЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ, РОЗВИТКУ Й СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

У Мамаївській громаді нове приміщення отримали комунальна установа «Центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю «Допомога життю» та громадська організація «Мрії особливих дітей». Про це йдеться на офіційній сторінці громади у Facebook. Відтепер вони працюватимуть у Лужанах на вул. Центральній, 15. Урочисте відкриття закладу відбулося 9 травня.

Як зазначають у громаді, Центр став ще доступнішим, зручнішим та більш функціональним: тут, у комфортному, світлому та сучасному просторі осо-

би з інвалідністю отримуватимуть фахову підтримку, реабілітаційні послуги, можливості для розвитку й соціалізації.

У відкритті взяли участь Руслан Запаранюк, начальник Чернівецької обласної військової адміністрації, Роман Гребя, заступник начальника Чернівецької районної військової адміністрації, партнери з Німеччини — представники організації Lebenshilfe з міста Кауфбойрен, округ Швабія (ФРН), благодійники, представники громади, фахівці, батьки, друзі центру.

Фото зі сторінки Мамаївської ТГ

СПІВПРАЦЯ ГРОМАД СТАНЕ ПРОСТІШОЮ ТА ЕФЕКТИВНІШОЮ

2 червня 2025 року Президент України підписав Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку співробітництва територіальних громад» №4425-IX.

Основними положеннями Закону (законопроект з реєстр. №11412):

- уточнено визначення суб'єкта співробітництва та договору про співробітництво з урахуванням поєднання кількох форм співробітництва;
- встановлено нову форму співробітництва – утворення агломерації у порядку, встановленому окремим законом;
- розмежовано порядок ініціювання співробітництва залежно від його ініціатора;
- передбачено відеофіксацію роботи комісії з підготовки проекту договору про співробітництво з подальшим зберіганням та оприлюдненням відеозапису засідання

на офіційних веб-сайтах усіх суб'єктів співробітництва;

- визначено особливості співробітництва в умовах дії воєнного або надзвичайного стану;

- передбачено забезпечення сільським, селищним, міським головою проведення публічних консультацій щодо пропозиції співробітництва;

- уточнено положення щодо моніторингу співробітництва;

- деталізовано підстави припинення співробітництва;

- визначено, що виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради також вирішуються питання прийняття рішень щодо приєднання до співробітництва, суб'єктом якого є територіальна громада.

Джерело: https://komsamovr.rada.gov.ua/news/main_news/85500.html

У ХОТИНІ ПРОВЕЛИ ФОРУМ КРАФТОВИКІВ «CRAFTПОНИЗЗЯ»

Як поінформував Хотинський міський голова Андрій Дранчук, захід об'єднав найсильніших виробників і поціновувачів локального продукту з усієї України, а також хотинчан, які хочуть розпочати власну справу.

В рамках заходу відбулася панельна дискусія «Крафт у контексті громад: економіка, туризм, спадщина» за участі керівників провідних крафтових асоціацій, представників

обласної влади і територіальних громад Чернівецької та Хмельницької областей. Учасники слухали історії успіху українських крафтовиків, дегустували унікальні продукти, ознайомлювалися з роботою досвідчених майстрів, налагоджували партнерства та обговорювали нові ідеї.

Подібні заходи організатори планують проводити і надалі.

Фото зі сторінки Андрія Дранчука

ЧЕРНІВЦІ ПОСІЛИ ПЕРШЕ МІСЦЕ В РЕЙТИНГУ ПРОЗОРОСТІ МІСТ

Програма «Прозорі міста» Transparency International Ukraine презентувала результати Рейтингу прозорості міст під час повномасштабної війни. Аналітики оцінили 100 муніципалітетів з 21 області України за 70 критеріями. Лідер Рейтингу – Чернівці. Місто отримало 84,5 бала зі 100 можливих завдяки суттєвому прогресу – 27,1 відсоткових пунктів за рік. На другому місці – Вінниця з 81 балом, а на третьому Луцьк (76 балів).

Рейтинг прозорості охопив 100 міст, які репрезентують 21 область України. Через збройну агресію росії з переліку міст для рейтингування були вилучені ті, що розташовані на окупованих територіях і територіях активних бойових дій, а також міські громади, в яких врядування здійснюють військові адміністрації з розширеними повноваженнями. Водночас аналітики оцінювали Київ, Вараш, Нетішин, Суми та Чернігів, бо, попри утворення там військових адміністрацій населених пунктів, міські ради продовжують виконувати свої функції. Також перевіряли 10 міст, які визнані територіями можливих бойових дій: Глухів, Запоріжжя, Златопіль, Лозова, Марганець,

Миколаїв, Охтирка, Суми, Харків і Шостка. Команда аналізувала офіційні та спеціалізовані вебсайти міських рад, підпорядкованих їм відділів, департаментів і підприємств, а також вивчала відповіді на запити. Окрім того, досліджували дані публічного модуля аналітики ВІ Prozorro, електронної торгової системи Prozorro.Продажі, Єдиного державного вебпорталу відкритих даних. В окремих випадках перевіряли інформацію в локальних і загальнонаціональних ЗМІ. Аналіз охопив період діяльності місцевої влади з січня по грудень 2024 року. Винятком став індикатор, пов'язаний з оприлюдненням цін на будівельні ресурси.

Рівень прозорості міст оцінювали за 70 індикаторами, які були розроблені з урахуванням чинного законодавства, досвіду

попередніх досліджень, а також найкращих європейських практик та євроінтеграційних вимог. Вони стосуються організації роботи міських рад, публікації інформації на офіційних ресурсах, забезпечення доступу до даних про земельні та житлові питання, комунальне майно, соціальну сферу, оприлюднення інформації про отриману гуманітарну допомогу, розташування укриттів, надання компенсацій за зруйноване чи пошкоджене майно тощо.

Також цього року в методологію увійшли альтернативні індикатори для міст, які не можуть виконати основні. Ідеться, наприклад, про міста, де Міністерство цифрової трансформації тимчасово вилучило з публічного доступу набори відкритих даних, або про міста, де не було пошкоджених та знищених об'єктів.

Дослідження підготовлене в рамках програми з інституційної розбудови Transparency International Ukraine, що здійснюється за фінансової підтримки Швеції, а також за підтримки Антикорупційної ініціативи ЄС (EUACI) — антикорупційної програми, що фінансується ЄС, співфінансується і впроваджується урядом Данії.

Джерело: https://ti-ukraine.org/research/rejtyng-prozorosti-2024-yak-mista-vporalys-iz-novymy-vyklykamy/?fbclid=IwY2xjaWkZDX9leHRuA2FlbQIxMABicmlkETEzOHVZZ1dIT1RQd0pUaFNPAR6NVtaX6Hu8YsVvJK13OgpvlcY4CeJMeqSGS5TFiHXhuPePKx4J150As6B8GQ_aem_f_Zqyar8lGSqCLP_5UsN1Q

РЕЙТИНГ ПРОЗОРОСТІ МІСТ 2024

ЧЕРНІВЦІ ТА ДЮССЕЛЬДОРФ РЕАЛІЗУЮТЬ СПІЛЬНИЙ ПРОЄКТ

Міста-побратими Дюссельдорф (Німеччина) та Чернівці впроваджуватимуть спільний проєкт, який спрямований на покращення надання якісних та інклюзивних адміністративних послуг жителям і внутрішньо переміщеним особам у Чернівцях. Про це інформує Департамент соціально-економічного розвитку та стратегічного планування Чернівецької міської ради.

10 квітня, відбулася стартова відеоконференція проєкту за участі фахівців муніципалітетів Дюссельдорфа та Чернівців, – про це йдеться у дописі Департаменту соціально-економічного розвитку та стратегічного планування Чернівецької міської ради.

Участь громади у програмі НАКОРА стала можливою завдяки співпраці із Дюссельдорфом.

«Торік спільно з нашими колегами з Дюссельдорфа була подана заявка «Посилення інклюзивних та якісних адміністративних послуг у Чернівцях» на участь у програмі «Сталий муніципальний розвиток через партнерські проєкти (Накора). В рамках цієї програми товариство Engagement Global/SKEW щороку надає фінансування для проєктів співпраці між німецькими та українськими громадами. При цьому отриму-

вачем грантових коштів є німецький партнер, але всі заходи спрямовані на підтримку громад в Україні. Завдяки цій співпраці жителі Чернівецької громади отримають належні умови для стабільного, якісного та доступного адміністративного обслуговування населення, бізнесу та інших споживачів», – йдеться у дописі Департаменту.

Приміщення ЦНАП за адресою Героїв Майдану, 7 буде адаптовано під потреби людей з інвалідністю та маломобільних груп населення. Очікується, що партнери закуплять та передадуть:

- обладнання/меблі для надання послуг відвідувачам ЦНАП,
- спеціально облаштований автомобіль для надання адміністративних послуг мешканцям, які проживають у віддалених мікрорайонах, що не забезпечені в достатній мірі послугами громадського транспорту,
- спеціальний підйомник для сходових прольотів для покращення безбар'єрного доступу тощо.

Крім того, фахівці ЦНАП Чернівецької міської ради зможуть обмінятися досвідом з німецькими колегами – фахівцями з подібних закладів у м. Дюссельдорф стосовно надання адміністративних послуг як онлайн, так і під час навчального візиту до Німеччини.

ПІДПИСАЛИ УГОДУ ПРО СПІВПРАЦЮ МІЖ ЧЕРНІВЕЦЬКОЮ ОБЛАСНОЮ РАДОЮ ТА УРЯДОМ ОКРУГУ ОЛЬСТЕР (ШТАТ НЬЮ-ЙОРК, США)

Як інформує пресслужба Чернівецької обласної ради, округ Ольстер став першим у Сполучених Штатах Америки, який уклав угоду про побратимство з регіоном України. Угоду підписали 25 квітня у віртуальному режимі. Раніше такі договори заключали лише американські міста, зокрема, Кінгстон, який має побратимські стосунки з Сокирянською громадою. Виконавчий директор округу Джен Метцгер та голова законодавчих зборів Пітер Крісвелл підписали документ у присутності місцевих лідерів та членів українсько-американської громади.

«Ця угода відображає глибоку прихильність округу Ольстер до побудови мостів – не лише між урядами, але й між людьми, – зазначила у листі до обласної ради виконавчий директор округу Джен Метцгер. – Я неймовірно пишаюся тим, що округ Ольстер є першим округом у США, який встановив цей значущий зв'язок з українським регіоном і продемонстрував нашу солідарність з українським народом. Нам є чому повчитися одне в одного, і я сподіваюся на плідне партнерство».

«Як голова законодавчого органу округу Ольстер, я пишаюся тим, що наш уряд зробив цей крок у партнерстві з Чернівецькою обласною радою. Ця угода відображає цінності, якими ми дорожимо – громаду, демократію та взаємну підтримку – і демонструє роль, яку місцеве лідерство може відігравати у глобальній солідарності, – сказав Пітер Крісвелл, голова Законодавчих зборів округу Ольстер. Я чув від багатьох мешканців, які розповіли, наскільки важливим для них є це партнерство і як вони вдячні за те, що округ Ольстер підтримує народ України в такий критичний час».

З боку Чернівецької області участь у віртуальній церемонії підписання взяли голова обласної ради Олексій Бойко, заступник Михайло Павлюк, начальник відділу

міжнародних зв'язків та транскордонного співробітництва Юрій Боднар.

«Світ знає, що Україна бореться за свою незалежність, щодня страждає від російських обстрілів, а наші солдати віддають свої життя на полі бою, тому важливо, щоб кожен українець знав, що ми не самотні у своїй боротьбі, – сказав голова Чернівецької обласної ради Олексій Бойко. – Кожна угода, кожен реалізований проект, кожне рукописання між партнерами – це нагадування про підтримку, про те, що Україна – важлива і незалежна держава, що смерть воїнів не є марною, бо країна, за яку вони загинули, жива!»

«Партнерство між районами, містами та країнами – це, перш за все, партнерство між людьми. Вони приносять нові знайомства, проекти, інновації та цінний обмін досвідом, – зазначила координаторка ініціативи Cities4Cities | United4Ukraine Світлана Блінова. – «Для України особливо важливим є досвід Сполучених Штатів, до прикладу, у підтримці ветеранів. Своєю чергою ми готові ділитися своїми знаннями у таких сферах, як стійкість та діджиталізація. Обмінюючись досвідом, ми створюємо нові сенси та генеруємо нові ідеї».

Джерело: <https://bukrada.gov.ua/novyny-ta-publikacii/okrug-olster-stav-pershim-u-spoluchenix-shtatax-ameriki-yakij-uklav-ugodu-pro-pobratimstvo-z-regionom-ukra%20d1%97ni/>

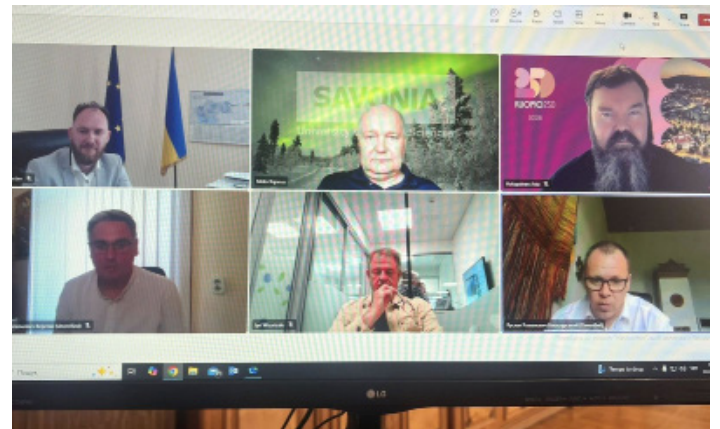
ФІНСЬКЕ МІСТО КУОПІО – ПОТЕНЦІЙНИЙ ПАРТНЕР ЧЕРНІВЦІВ

Відбулася онлайн-зустріч представників Департаменту соціально-економічного розвитку та стратегічного планування Чернівецької міської ради з потенційними партнерами з фінського міста Куопіо. «Вже певний час обговорюємо міжмуніципальне партнерство, участь в спільних міжнародних проектах та проведення спільних заходів», – зазначає директор Департаменту Сергій Бостан у своєму дописі на Facebook.

Серед пріоритетів співпраці визначили напрямки енергоефективності та кліматичної політики, сталої мобільності та містопланування, економічної співпраці та залучення інвестицій, молодіжні, освітні, культурні та спортивні обміни.

Чернівці вже долучалися до партнерства в рамках міжнародного проекту між Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича та Університетом

Савонії, тому над розвитком міжнародної співпраці ведеться спільна робота. Зокрема, в зустрічі взяли участь ректор ЧНУ Руслан Білоскурський та проректор університету Андрій Верстяк, представник університету Савонії Miika Kajanus, міської ради Куопіо Arto Holorainen та експерт з європейської кліматичної політики Jyri Wuorisalo.

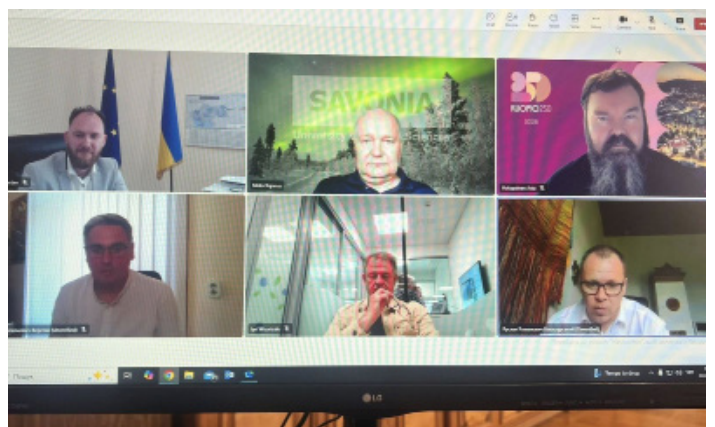
ПІДПИСАЛИ МЕМОРАНДУМ ПРО ПАРТНЕРСТВО МІЖ ЧЕРНІВЕЦЬКОЮ ОБЛАСНОЮ РАДОЮ ТА НАЦІОНАЛЬНИМ КОНГРЕСОМ УКРАЇНСЬКИХ АСОЦІАЦІЙ ІТАЛІЇ

Про це йдеться у дописі голови Чернівецької обласної ради Олексія Бойка. Національний Конгрес Українських Асоціацій Італії – це потужна громадська організація, що об'єднує близько 40 регіональних асоціацій українців по всій Італії. Їхня діяльність спрямована на зміцнення зв'язків між нашими країнами, підтримку українців за кордоном та сприяння міжнародному партнерству.

Меморандум передбачає низку напрямків співпраці:

- формування позитивного іміджу Буковини за кордоном;
- обміни в освітній, культурній, спортивній сферах;
- участь у міжнародних форумах;
- залучення італійського досвіду в різних галузях;
- правова допомога та інформаційна підтримка для українців в Італії.

«Під час зустрічі з президенткою Конгресу пані Ларисою Левчун обговорили конкретні ініціативи – участь буковинських дітей у спортивних змаганнях в Італії, залучення наших делегацій до форуму Ukraine Recovery Conference-2025 у Римі, а також створення партнерств між містами Буковини та італійськими муніципалітетами», – зазначив Олексій Бойко.

ГЛИБОЦЬКА ГРОМАДА ОТРИМАЛА ГУМАНІТАРНУ ДОПОМОГУ ДЛЯ ЛІЦЕЮ ТА ЛІКАРНІ ВІД НІМЕЦЬКИХ ПАРТНЕРІВ

Мер міста Піннеберг Томас Ферсте та голова громадської організації SOLIDARITÄT MIT DEM RAJON TSCHERNIWZI / UKRAINE E.V. Карстен Нойбауер відвідали Глибоцьку громаду, – йдеться на сторінці громади у Facebook. Німецькі партнери привезли гуманітарну допомогу для Глибоцького ліцею та Глибоцької лікарні. Навчальний заклад отримав ноутбуки, для лікарні передали крісла колісні, роллатори, ходунки для літніх людей. Гості побували в обох закладах, де поспілкувалися з керівництвом та працівниками.

У 2024 році, завдяки співпраці з партнерами, Глибоцький ліцей отримав мікроавтобус,

який тепер щодня допомагає дітям з віддалених сіл Червона Діброва та Новий Вовчинець дістатися до школи.

ЧЛЕНИ ДЕЛЕГАЦІЇ З МІСТА ЧЕРНІВЦІ ОБГОВОРИЛИ З НОВИМ МЕРОМ ІЗМІРА НАПРЯМИ СПІВПРАЦІ У СФЕРІ БІЗНЕСУ, ЕКОНОМІКИ, ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМЦІВ

У травні відбулася дружня зустріч з новим мером Ізміра Джемилем Тугаєм, – про це інформує чернівецький міський голова Роман Клічук. Під час зустрічі йшлося про такі основні напрямки співпраці як бізнес, економіка, підтримка підприємців. Також торкнулися питань освіти, медицини, спорту, культури й оздоровлення дітей з Чернівців в Ізмірі.

У місцевому парку з'явився символ дружби між містами – пам'ятна табличка і дві лавиці з

написами «Ізмір» та «Чернівці», які стали подарунком від нашого міста на знак поваги та дружби.

Учасники делегації взяли участь у міжнародній виставці чистої енергетики ENERGY Expo 3., де представили український бізнес. У рамках побратимства Клуб підприємців Буковини підписав угоди з Торгово-промисловою палатою Ізміра та місцевим бізнес-клубом.

Фото зі сторінки Романа Клічука

ЧЕРНІВЦІ СПІВПРАЦЮВАТИМУТЬ З АМЕРИКАНСЬКИМ МІСТОМ САН-АНТОНІО

Про це інформує Чернівецька міська рада. Сан-Антоніо – сьоме за величиною у США. Це прогресивне, багатокультурне місто з об'єктами спадщини ЮНЕСКО та потужним економічним потенціалом. Чернівецький міський голова Роман Клічук зустрівся онлайн з міським головою Сан-Антоніо Ронном Найренбергом. Обговорили ключові пріоритети й напрямки подальшої співпраці. До розмови долучилися представники української діаспори, які були серед ініціаторів цього партнерства. Також участь взяли представники Генерального консульства України в Х'юстоні.

ЧЕРНІВЦІ ПРЕДСТАВИЛИ НА НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ МУНІЦИПАЛЬНИХ ПАРТНЕРСТВ

Делегація з Чернівецької області взяла участь у Німецько-Українській конференції муніципальних партнерств 2025, яка відбулася в місті Мюнстер (Німеччина). Це щорічна конференція, яка покликана розвивати українсько-німецькі партнерства та наповнювати їх новими змістами і проектами. Чернівецький міський голова Роман Клічук був спікером на панельній дискусії «Реабілітація і здоров'я: роль партнерств у наданні медичних послуг під час кризи» разом з німецьким колегою обербургомістром міста Мангайм Крістіаном Шпехтом.

«Подякували німецькому колезі за значну допомогу і підтримку, зокрема в наданні значного медичного обладнання і устаткування для реабілітаційного відділення міської поліклініки 2. Відзначили постійну потребу в реабілітації для наших військових, їх родин, цивільних, які були змушені покинути свої міста через війну, їх інтеграцію та адаптацію до нових умов.

Впевнений, що Чернівцям потрібний повноцінний реабілітаційний центр і ми спробували представити нашим німецьким колегам цей важливий проект. Працюємо

надалі над залученням грантів та інвестицій, щоб даний проект став можливим», – зазначив директор Департаменту соціально-економічного розвитку та стратегічного планування Чернівецької міської ради Сергій Бостан.

В ході конференції учасники поспілкувались з представниками міжнародних організацій, асоціацій, представниками українських та німецьких муніципалітетів. Обговорили пріоритети розвитку Чернівців та можливість залучати німецькі та європейські інвестиції.

Фото: Чернівецька міська рада

ПРОБЛЕМИ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ АКТУАЛЬНИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ВИКЛИКІВ РОЗГЛЯНУЛИ ПІД ЧАС КРУГЛОГО СТОЛУ

Про взаємодію України, роль парламентської дипломатії під час війни та в умовах післявоєнної відбудови, ключові виклики для Чорноморського регіону в умовах глобальної турбулентності йшлося під час українсько-румунського круглого столу «Проблеми євроатлантичної безпеки в контексті актуальних геополітичних викликів». Захід, організований Чернівецьким регіональним центром підвищення кваліфікації, зібрав експертів з питань євроатлантичної інтеграції, науковців, представників органів влади, дипломатичних та політичних кіл.

Круглий стіл модерували **Сергій Гакман**, заступник директора Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації, та **Дорін Попеску**, доктор філософії, голова Асоціації «Casa Mării Negra / Black Sea House», дипломат.

Як зазначив директор Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації **Микола Ярмистий**, заклад тривалий час проводить навчання з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, щоб публічні службовці розуміли, що таке інтеграційні процеси, знали принципи та механізми функціонування цих структур, володіли знаннями про європейські стандарти в управлінні тощо. Ще у 2008 рік Центр випустив інформаційний збірник «Україна – НАТО», щороку організовуються відповідні тематичні семінари. Однак на сьогодні є потреба у більш поглибленому вивченні ситуації, тому вже декілька років поспіль Чернівецький РЦПК організовує круглі столи за міжнародною участю, до яких як співorganizатори долучаються обласна державна адміністрація, обласна рада, представники громадських організацій, колеги з Румунії. Мета таких заходів – поставити акценти, виокремити найактуальніші питання та обговорити шляхи їх вирішення, адже

загальнодержавна політика формується і на регіональному рівні.

Заступник голови Чернівецької обласної військової адміністрації **Валентин Пабат** зазначив, що євроатлантичний альянс за останні два десятиліття переживає найбільші потрясіння: «Ми пам'ятаємо 2008 рік для Грузії, пам'ятаємо 2014 рік для України. Три роки тому розпочалася повномасштабна війна і українці втрачають щодня своє життя, свою інфраструктуру, енергетику, свої домівки, ворог втручається у кіберпростір». Попри це, додав він, українці вистояли та продовжують вести боротьбу – і не лише збройну, адже боротьба – це відновлювати, продовжувати вчитися працювати. І в цьому багато допомогли закордонні партнери, які надали військову, енергетичну, гуманітарну, кіберосвітню допомогу. Також заступник голови ОВА підкреслив важливу роль дипломатії. «Регіон Чорного моря – це зараз не тільки точка напружності, а й точка можливості, тому що країни щодо цього регіону випрацьовують спільну стратегію і спільний розвиток», – зауважив він.

Заступник голови обласної ради **Михайло Павлюк** назвав тему євроатлантичної безпеки критично важливою для України і виокремив декілька пріоритетів у рамках міжнародних переговорів про завершення війни в Україні: «Перше – це безпека громадян і гарантії безпеки для української держави. Друге: двері НАТО, як організації, де один за всіх і всі за одного, залишаються відкритими для України, і за цей курс треба боротися. Третє: попри відсіч агресору, нам треба досягати певних критеріїв членства України у НАТО та Європейському Союзі. Для нас, цивільних, основоположними повинні залишатися ті, які стосуються демократії, внутрішнього розвитку, внутрішніх реформ. І свобода слова, і плюралізм, і гарантії прав

меншин – як національних, так і політичних – все важливо для демократичного розвитку держави». Україна, додав Михайло Павлюк, має величезний військовий досвід, досвід у протидії ІІСО, вмінні організувати суспільний спротив – і це все варто використовувати та залишатися прикладом для багатьох інших націй. «Колись лорд Ісмей як перший генеральний секретар НАТО сказав про мету створення Альянсу: «To keep the Americans in, the Russians out and the Germans down». Я глибоко переконаний, що сучасна формула повинна передбачати «To keep the Ukrainians, the Americans and the Europeans in, Russians down and out», – підсумував він.

Сергій Добржанський, секретар виконавчого комітету Чернівецької міської ради: «Якщо раніше під час обговорень основним меседжем було те, що Україна готова вступати і хоче бути членом НАТО, то зараз це те, що Україна буде показувати прикладом своєї діяльності, як можна боротися з викликами. Європа повинна виходити з «теплих ванн» і «парасольки» США та робити свій безпековий напрямок на континенті. Ці виклики насправді показують, наскільки є сильними саме європейські та євроатлантичні цінності, і те, на чому повинен будуватися далі світовий порядок. Чи буде на порядку денному стояти питання «хто сильніший, той правий», чи перемаже позиція, яка існувала останні 80 років, коли всі рівні і всі відстоюють свою державність, незалежність і своє бачення».

Румунія як держава-член Північноатлантичного альянсу дбає про зміцнення безпеки та захист демократичних цінностей, зазначила **Ірина Лоредана Стенкулеску**, Генеральний консул Румунії в Чернівцях. «Проводячи передбачену зовнішню політику, Румунія робить суттєвий внесок в європейську безпеку, зокрема через підтримку, надану Республіці Молдова та Україні, які обрали незворотний європейський шлях. Агресивна війна російської федерації проти України справила безпрецедентний вплив як на європейську і євроатлантичну без-

пеку, так і на глобальне середовище безпеки. Румунія приділяє особливу увагу зміцненню і присутності Альянсу на східному фланзі, безпеці в Чорноморському регіоні, посилюючи дії союзників», – наголосила Генконсул. «Як представник румунської держави, я постійно підтримувала наші спільні інтереси, проекти та транскордонну співпрацю на благо наших громадян. Весь цей період Румунія постійно стояла поруч з Україною, надаючи багатосторонню підтримку Україні та підтримуючи її незалежність, суверенітет, єдність і територіальну цілісність», – додала Ірина Лоредана Стенкулеску. За її словами, на останній зустрічі Міністра закордонних справ Румунії з Генеральним секретарем НАТО на початку цього року було підтверджено зобов'язання багатомірної підтримки України, а також зацікавленість Румунії в активній участі і дискусіях щодо майбутнього України. В нинішньому контексті Румунія виступає за встановлення справедливого і тривалого миру, підкріпленого надійними та потужними гарантіями безпеки, який би поклав край агресії проти української держави з боку російської федерації.

З імпульсними доповідями виступили Марія Іонова – голова підкомітету Верховної Ради України із законодавчого забезпечення вступу України до НАТО та Євген Магда – директор ГО «Інститут світової політики», доцент Національного технічного університету України «КПІ ім. І.Сікорського».

Україна визначила для себе стратегічний шлях, і членство у НАТО на сьогодні визначається пріоритетом не лише на рівні держави, а й на рівні суспільства. Незважаючи на ситуацію, яка склалася через зміну політики США, Україна має показати свою рішучість, але не через вимоги, а пояснюючи, що вона зробила і чому її участь є важливою для альянсу. Йдеться, насамперед, про можливості і досвід української армії, вміння адаптуватися та протистояти викликам.

Водночас, за словами учасників, не лише НАТО може бути гарантом безпеки для

України – перспективним є створення нових систем союзництва та побудова нових безпечових просторів.

Спів організатори заходу: Чернівецька обласна військова адміністрація, Чернівецька обласна рада, Генеральне консульство Румунії

у Чернівцях, Східноєвропейська регіональна мережа глобального партнерства з попередження збройних конфліктів (GPPAC), ГО «Центр політичних наративів демократії» ГО «Центр актуальних місцевих ініціатив».

ЧЛЕНСТВО УКРАЇНИ В НАТО Є ФУНДАМЕНТАЛЬНИМ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРИВАЛОГО МИРУ ТА БЕЗПЕКИ НА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ КОНТИНЕНТІ

Марія Іонова, голова підкомітету Верховної Ради України із законодавчого забезпечення вступу України до НАТО

Питання інтеграції України до НАТО залишається стратегічним напрямом для України протягом багатьох років, і особливо тішить, що більшість українського громадянського суспільства також визнає важливість цього напрямку. Це не завжди було так, але нині підтримка інтеграції зростає, і ми сподіваємося, що так буде і надалі.

Сьогодні, коли ми відзначаємо 76-ту річницю від створення НАТО, варто згадати, що ці роки стали символом миру, безпеки та стабільності для учасників Альянсу. Це були 76 років єдності Європи, яку, на жаль, наші вороги прагнуть зруйнувати. Росія не може змиритися зі свободою і демократією в нашому регіоні, їй заважає мир у Європі. Натомість, вона постійно порушує безпеку за рахунок інших. Війна для Росії – це ідеологія, а не шлях до співпраці.

Здатність Альянсу до розширення є по-

казником його сили. Навіть попри постійні інформаційні кампанії, які російська федерація провокувала та впроваджувала в країни, що наближалися до НАТО, Альянс зміцнював свою обороноздатність і захищав усіх своїх членів. Ще однією ознакою стійкості НАТО є те, що російська федерація не має права голосу в цій організації. Це зазначив Генеральний секретар НАТО Рютте під час свого першого візиту до України, і ці слова були сприйняті як сигнал сміливості.

Проте, коли йдеться про Україну, ситуація стає складнішою. Умови, затримки та сумніви не сприяють поглибленню відносин між НАТО та Україною. Росія, без сумніву, відіграє в цьому негативну роль. Водночас ми маємо показати рішучість, не лише вимагаючи підтримки від партнерів, а й демонструючи, що Україна вже зробила і чому вона є вигідною для Альянсу. Ми маємо шанс виправити помилки, які були зроблені під час Бухарестського саміту 2008 року.

Так званий «бухарестський синдром» досі впливає на політику НАТО, і це стало очевид-

ним під час саміту у Вашингтоні. Сумніви щодо членства України в Альянсі продовжують існувати, і це не дозволяє нам завершити війну. Головний меседж полягає в тому, що членство України в НАТО є фундаментальним для забезпечення тривалого миру та безпеки на європейському континенті.

Перспектива членства України в НАТО – це найпотужніша санкція проти російської федерації. День вступу України до НАТО стане днем завершення війни. Це буде не просто формальність чи обіцянка перемир'я, а реальне і надійне підтвердження миру.

За 11 років війни ми переконалися, що слабкість і політика умиротворення лише провокують агресора. Необхідно змінити цей підхід на більш рішучий і швидкий, адже це – єдиний шлях до перемоги України, Альянсу та вільного західного світу.

Я щиро дякую ініціаторам цього круглого столу за вашу роботу, яка допомагає підвищити обізнаність як у межах України, так і серед наших партнерів про те, чому Україна має стати членом НАТО. Участь у багатьох міжнародних заходах підтверджує, що представники НАТО та ЄС добре розуміють як сильні, так і слабкі сторони своїх оборонних систем. Наприклад, у багатьох країнах недооцінюють роль розвідки, що призводить до значних політичних змін, у тому числі до зростання радикалізму. І ми розуміємо, що всі фінансові маршрути ведуть до російської федерації.

НАТО має прагнути бачити Україну серед своїх членів. Професіоналізм Збройних сил України, їх технологічний розвиток та інновації є цінним внеском. Я можу стверджувати це, адже бачу динаміку розвитку за ці роки, регулярно відвідуючи різні ділянки фронту кожні два-три місяці.

Ключовою у нашому шляху до НАТО є парламентська дипломатія. Політичні сили, влада, громадянське суспільство – ми всі повинні діяти разом. Наше «домашнє завдання» та системна робота – це основа сильних аргументів для скептиків у країнах-членах

НАТО.

Ми маємо готуватися до саміту в Гаазі, де хотілося б почути запрошення до Альянсу. Нам треба шукати шляхи співпраці зі Сполученими Штатами Америки і шляхи переконання американської адміністрації в тому, що українська візія справедливого і сталого миру найбільше відповідає інтересам і цінностям демократичного світу.

З позитивного: Дональд Трамп все ж таки став «каталізатором» пробудження Європи і змусив переосмислити країни НАТО європейського континенту про власну роль і внесок у безпеку саме європейського континенту. 11 років ми добивалися того, щоб агресія росії ставала внутрішнім питанням кожної країни НАТО в Європейському Союзі. Але це сталося тільки тоді, коли Трамп став президентом. Водночас ми маємо важливо уникати деструктивної боротьби за безпекове лідерство в Європі та діяти скоординовано, швидко й рішуче. Трансатлантична єдність стане найкращим сигналом для всіх агресорів і авторитарних режимів про нашу здатність захистити міжнародне право.

Зараз в умовах світової торгівельної війни ми маємо стояти на своєму: більше протиповітряної оборони, більше зброї, блокування механізмів з обходу санкцій, фінансово-економічна підтримка України. І, звичайно, членство в НАТО і ЄС. Завдання номер один – отримати запрошення.

Важливими зонами безпеки залишаються Чорне та Азовське моря, і Україна відіграє тут ключову роль. Знищення значної частини військово-морського флоту росії, захист цивільних кораблів і протидія економічному шантажу – це лише частина нашого внеску. ЄС і НАТО мають розробити нову стратегію безпеки для цього регіону, і Україна відіграватиме важливу роль у її реалізації.

(Матеріал імпульсної доповіді на українсько-румунському круглому столі «Проблеми євроатлантичної безпеки в контексті актуальних геополітичних викликів»)

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ: ПОСТУП КРИЗЬ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКУ ВІЙНУ

9 травня 2025 року з нагоди Дня Європи відбулася експертна дискусія за міжнародної участі на тему «Євроінтеграція України: поступ кризь російсько-українську війну». Мета заходу – розглянути основні політичні аспекти сучасного етапу перемовин України про вступ до Європейського Союзу, а також висвітлити регіональні та локальні ініціативи з реалізації євроінтеграційного курсу. За словами *директора Чернівецького РЦПК Миколи Ярмистого*, ці питання на сьогодні є найбільш актуальними, і особливої уваги потребує саме практична складова. Участь у дискусії взяли представники влади, наукової спільноти, дипломатичних кіл та громадського сектору з України, Румунії, Республіки Молдова, Республіки Польщі та Грузії.

Учасників зустрічі привітали Валентин Пабат – заступник начальника Чернівецької обласної військової адміністрації, Юрій Боднар – начальник відділу з питань міжнародних зв'язків та транскордонного співробітництва Чернівецької обласної ради, Сергій Добржанський – секретар виконкому Чернівецької міської ради та Ірина Лоредана Стенкулеску – Генеральний консул Румунії в Чернівцях.

Дискусію модерували Сергій Гакман – заступник директора Чернівецького регіонального центру підвищення

кваліфікації, та Анатолій Круглашов – завідувач кафедри політології та державного управління, директор НДІ Європейської інтеграції та регіональних досліджень ЧНУ ім. Ю. Федьковича.

З імпульсними доповідями виступили Анатолій Круглашов та Інгрід Букша – начальниця Спільного секретаріату Програми Interreg NEXТ Румунія – Україна (Сучава, Румунія). Учасники говорили про необхідність побудови нової європейської стратегії для протистояння загрозам з боку російської федерації та посилення демократії. Розглядалися інструменти підтримки для України, зокрема діяльність міжнародних фондів та програм.

Під час заходу йшлося про вплив війни на євроінтеграційний процес, практичні кроки щодо виконання ключових вимог Європейської Комісії, а також виклики, зумовлені змінами політичних настроїв в окремих країнах Європи та геополітичної ситуації загалом.

Генеральний консул Румунії в Чернівцях Ірина Лоредана Стенкулеску наголосила, що Румунія підтверджує бажання діяти для зміцнення європейського проекту, розробляти довгострокову політику на благо всіх та

зміцнювати здатність Європейського Союзу діяти таким чином, щоб гарантувати безпеку європейським громадянам.

«Процес розширення Союзу є одним з найбезпечніших у політиці європейського проекту. Румунія отримала значну користь від цієї ключової політики та залишається її послідовним прихильником в обох виборах – як у східних партнерах, так і регіонах Західних Балкан. Пріоритетним завданням для нас залишається підтримання європейського проекту України та Республіки Молдова».

Валентин Балюк, заступник директора Інституту політичних наук та адміністрації Університету Марії Кюрі-Склодовської у Любліні, зупинився на питанні європейської ідентичності, яку сьогодні відстоює Україна. «Після розвалу Радянського Союзу в Європі сформувалася ситуація, яку ми можемо назвати геополітичним плюралізмом. І Україні, і Європі потрібно було повною мірою використати цю ситуацію», – зазначив науковець та навів слова політолога Збігнева Бжезінського, що Україна повинна трансформуватися з країни Східної Європи в країну Центральної Європи, оскільки це ключове питання безпеки не лише України, але і європейського континенту. «Я підтримую думку, що в Європі, на жаль, стратегічне мислення європейського масштабу не націлене на інші країни і, говорячи дипломатичною мовою, воно бажає кращого. Якби Європа вирішила питання України в Європі чи допомогла стати країною центральної Європи, комплементарною частиною європейського й євроатлантичного простору, то, по-перше, не було б війни в Європі, а по-друге, Європа була безпечна. Однак сьогодні ми маємо іншу реальність, яку визначає Росія. Займаючи агресивну позицію, вона хоче окупувати не лише Україну, але й підпорядкувати собі центрально-східну Європу – і це видно на прикладі російської пропаганди, яка розмиває суверенітет європейських країн.

Ситуація у Польщі, за словами Вален-

тина Балюка, не така складна на сьогодні, яку Словаччині та Угорщині, головний мейнстрім – проєвропейський, однак у країні є політичні сили, які хочуть співпрацювати з Росією. Питання польсько-українських взаємин і втома польського суспільства та політичної еліти від російсько-української війни відчувається, але не має загрозливого характеру. Однак все залежатиме від подальшого вибору: чи Польща і надалі реалізовуватиме концепцію Пілсудського, чи зменшить свою активність в країнах східної Європи. Другий варіант, без сумніву, нестиме загрозу не лише польсько-українському стратегічному партнерству, а й сприятиме виконанню імперського проекту росії. Тому Європа повинна працювати над своє стратегічною автономністю, оскільки це є питанням загальної безпеки.

Про шлях Молдови до Європейського Союзу розповіла **Наталія Путіне**, заступниця декана Факультету міжнародних відносин Молдовського державного університету. За її словами, це дуже складний процес, який підпорядковується впливу багатьох факторів, і велике значення у цьому мають електоральні процеси. Попередні уряди Молдови теж робили певні кроки на шляху реформ в Молдові, включаючи сферу економіки, соціальної політики, публічного управління тощо, однак ці реформи не призвели до переконливих результатів стійкості органів влади і в єдності молдовського суспільства повною мірою.

Молдова, хоча і має офіційно закріплений статус нейтральної країни, але насправді виступає багаторічною з жертвою російської агресії у формі гібридної війни. Негативним фактором, зокрема, виступає Придністров'я, яке є російським анклавом на території республіки Молдова. Нещодавно відбулися президентські вибори, а нині Молдова йде до парламентських виборів, які будуть дуже складними і породжують водночас багато очікувань та занепокоєнь. Критичне значення має консолідація проєвропейських сил як в Україні, так і з боку європейських партнерів, однак негативним чинником виступає популістична культура молдовської політики з боку багатьох політичних акторів. Чутливими питаннями є безпекова та економічна ситуація. Вступ до ЄС – це загальнонаціональний проєкт, який має бути належно підтриманий в республіці Молдова і вимагає багато скоординованої та відданої праці, – підкреслила Наталія Путіне.

Нинішню ситуацію в Грузії проаналізував **Гела Васадзе**, політолог, автор ютуб-каналу «Новини з Кавказу». Євроінтеграція для Грузії, за його словами, була дуже важливим завданням. При Михайлові Саакашвілі виконувалося багато вимог Євросоюзу, але з боку ЄС не було позитивних відповідей. Нинішній уряд формально досяг успіхів, але в дійсності це лише «фасад», адже

керівництво країни є проросійським, процес переговорів щодо вступу в ЄС призупинено, в країні формується автократичний режим. Переслідуються опозиційні лідери, люди, які займаються громадською діяльністю, можуть бути затримані і ув'язнені. Водночас, додав Гела Васадзе, мрія про Європу жива. І тут, наголосив він, ідеться, не лише про політичний проєкт, а насамперед про ідентичність, сим-

вол звільнення від радянського спадку, адже Грузія, як і Україна, завжди були Європою.

Юлія Грицку, радниця Офісу Віце-Прем'єр-Міністерки з питань Європейської та Євроатлантичної інтеграції, розповіла про новини у цій сфері. Так, 7 травня президентка Європейської комісії Урсула фон дер Ляен офіційно оголосила, що Європейська комісія планує до кінця 2025 року відкрити всі переговорні кластери на шляху вступу України до ЄС.

На початку травня Міжвідомча робоча група затвердила дві дорожні карти, які стосуються європейської інтеграції, зокрема верховенства права, реформи державного управління та функціонування демократичних інституцій. Це є необхідною умовою для відкриття Першого кластера щодо вступу до ЄС. Також на засіданні міжвідомчої робочої групи Державна служба з питань етнополітики та свободи совісті презентува-

ла План заходів щодо захисту прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України.

Те, що українці святкують Дні Європи, не є формальністю – це відображає усвідомлення нашої європейської ідентичності. На цьому акцентувала увагу **Лариса Коврик-Токар**, начальниця Центру підтримки підприємництва Чернівецької міської ради. Із часів незалежності Україна проходила складні процеси, визначаючи свій політичний і геополітичний курс, і сьогодні, в умовах широкомасштабної війни, цей вибір є очевидним і не потребує додаткових доказів. Українці глибоко переживають європейські події, відчувають страх через невизначеність майбутнього та відкидають спроби інших вирішувати нашу долю, тому вибір на користь Європи є історичним і стратегічним кроком, який ґрунтується на глибокому розумінні єдності з європейськими цінностями. Європейці, навпаки, мають підтвердити свою підтримку України як частини європейської спільноти. «Історично так склалося, що Україна завжди перебувала в дуже складних геополітичних обставинах. Сусідів не обирають. З ними намагаються або добре жити, або добре воювати. Наразі ми добре воюємо. Складно, але добре. Поки що той план, який був визначений путіним і низкою людей, які приймають рішення в російській федерації, не відбувся. Але ніхто не може точно сказати, що

цей план не відбудеться, бо в росії є бажання, потужності і ресурси для того, щоб пройти маршем по країнах, принаймні, Центральної Європи, – зазначила Лариса Коврик-Токар. При цьому, додала вона, але ми можемо обрати тих людей, які будуть нас підтримувати. Європейський вибір України – це рішення не лише політичних лідерів, але й кожного громадянина. Наше суспільство має продемонструвати готовність жити в європейській спільноті, відстоювати свою мову, культуру та ідентичність а європейське суспільство має визнати нас як рівноправного партнера, – підсумувала доповідачка.

Наталія Ротар, професорка кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича, підкреслила, що можливість відзначати день Європи на офіційному рівні була тим інструментом, через який відбувалося формування системи європейських цінностей не тільки в офіційному середовищі українського політикуму, а й серед громадян України. У своїй доповіді науковиця акцентувала увагу на політичних аспектах процесу європейської інтеграції. Відповідно до копенгагенських критеріїв Україна повинна забезпечувати політичну стабільність і розвиток демократії, однак в умовах правового режиму воєнного стану, говорити про демократію в класичному вимірі достатньо складно. Але, зауважила Наталія Ротар, вибори, демократичні цінності, демократичні інституції і плюралізм – це те, що завжди має перебувати у фокусі нашої уваги, тому що саме ці чотири маркери зберігають поле політичної конкуренції. Окрім того, за словами науковиці, в самому Європейському Союзі доволі чітко означають, що європейська демократія на сьогодні перебуває в стані кризи, і шукають відповіді на питання, яким чином вона має розгортатися і еволюціонувати надалі. Україна, у свою чергу, повинна дуже пильно відстежувати ці процеси і не ідеалізувати ті технології

формування і збереження плюралістичного демократичного поля, які були характерними ще 10 років тому.

На сьогодні, за словами Наталії Ротар, в Європейському Союзі серед векторів трансформації європейської демократії конкурують деліберативна модель з цифровою моделю демократії. Це те, на що Україні потрібно зважати у перспективі отримання повноправного статусу в ЄС. Викликом, зокрема, є ідея цифрового суверенітету, яка поєднує відкритість цифрового простору та збереження національної суб'єктності. Для України це питання є критично важливим, адже цифрові технології можуть стати як інструментом розвитку, так і джерелом загроз в умовах війни. «На сьогодні, шукаючи відповідь на питання, чи є для нас європейська демократія референтною моделлю, ми повинні дбати про те, щоб забезпечити збереження конкурентного плюралістичного поля, яке є характеристикою будь-якої моделі демократії», – зазначила Наталія Ротар. Важливим є пропагування ідей європеїзації, вивчення інструментів контролю демократії, запровадження громадських ініціатив. До ключових елементів належить також організація публічних консультацій, врахування громадської думки, що стане можливим у післявоєнний період. Ще один критично важливий аспект, за словами науковиці – збереження демократичного медіаполя в умовах війни, підтримка і розвиток демократичної журналістики.

Юлія Сербіна, координаторка проєктів в Чернівецькій області UNDP в Україні, розповіла про допомогу Україні з боку європейських партнерів, зокрема про пакет European Peace Facility (EPF), який передбачає не лише фінансову, а й військову підтримку і є важливим інструментом підтримки економіки країни та відбудови української інфраструктури. UNDP є одним із реципієнтів коштів ЄС, і, зокрема, імплементує проєкти за підтримки ЄС, а також окремих країн-членів.

Зокрема, в Чернівецькій області у 2023-2024 роках і також у 2025 впроваджується два проєкти, один з яких вже завершений. Це проєкт за підтримки GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit), який сприяє побудові експортних зв'язків і підтримці розвитку експортного потенціалу Чернівецької області. В рамках цього проєкту впродовж останніх двох років проведено два міжнародних форуми: українсько-румунсько-молдовський, який сприяв покращенню зв'язків між бізнесами і експортерами Чернівецької області та України загалом і двома іншими країнами, а також українсько-турецький бізнес-форум, результатом якого стали започатковані бізнес-контакти. Крім того, в минулому році організація сприяла також напрацюванню презентації маркетингової стратегії позиціонування регіону. Активними партнерами були також Чернівецька ОВА, Чернівецька обласна та міська ради. За результатами заходів були напрацьовані рекомендації, які Чернівецька ОВА враховувала при прийнятті стратегії регіонального розвитку до 2027 року. Наразі продовжується імплементація нової фази шведського проєкту, одним із фокусів якого, окрім підтримки громад та розвитку потенціалу органів місцевого самоврядування, є грантова підтримка. Юлія Сербіна анонсувала, зокрема, конкурс ініціатив, запроваджений в рамках проєкту ПРООН за підтримки Швеції, який реалізовується через агенцію SIDA. Програма дає можливість отримати грант до 50 тисяч доларів, тому Юлія Сербіна закликала представників громад подавати проєктні заявки. Серед актуальних тем – «зелений» перехід, альтернативна енергетика, підтримка середовища для розвитку бізнесу тощо.

«Всі ці можливості, включаючи утвердження і підтримку місцевого самоврядування, є надзвичайно важливими на шляху до ЄС, для того щоб цінності і апеляцію до цінностей наповнювати конкретними практичними кроками», – підкреслила Юлія Сербіна.

Про практичні аспекти впровадження європейських стандартів на рівні місцевих органів влади розповіла заступниця директора Департаменту регіонального розвитку Чернівецької обласної військової адміністрації **Христина Марчук**. За її словами, для регіональної влади і органів місцевого самоврядування з шести переговорних кластерів найбільш важливими є перший і п'ятий. Перший охоплює загальні засади вступу, тобто такі базові аспекти як верховенство права та принципи демократії. П'ятий кластер стосується сільського господарства, політики згуртованості, ресурсів тощо. Зокрема, у 22 розділі йдеться про регіональний розвиток та координацію структурних інструментів. Це ті частини «домашнього завдання», до виконання яких управлінці на регіональному та місцевому рівнях можуть безпосередньо долучитися, сприяючи таким чином пришвидшенню вступу України до ЄС.

Як зауважила Христина Марчук, у звіті Європейської комісії за 2024 рік серед позитивних моментів виконання цього завдання відзначили прийняття та внесення змін до Державної стратегії регіонального розвитку та, відповідно, зміни, які розробляються на рівні регіональних стратегій і громад; повернення до середньострокового бюджетного планування; ухвалення низки законів про місцеву демократію, зокрема законів про публічні консультації, народовладдя на рівні громад і прозорість діяльності органів місцевого самоврядування.

«Ми, не чекаючи закінчення війни, вже можемо використовувати більшість цих інструментів та імплементувати європейські стандарти, введені в українське законодавство. Головне – кожному на своєму рівні (регіональному, районному чи громадському) чітко розуміти, які аспекти цього «домашнього завдання» стосуються його компетенції та які вже можна виконувати, щоб цей процес не був інерційним, а рухався швидко. Так ми матимемо якісні контрольні показники, які вимірює Європейська

комісія», – підкреслила заступниця директора Департаменту регіонального розвитку. Цей процес, пояснила Христина Марчук, на рівні уряду координує Урядовий Офіс європейської та євроатлантичної інтеграції, який акумулює інформацію з регіонів і міністерств, а потім передає її Європейській комісії. Особливо важливим, додала вона, є впровадженням європейських стандартів на рівні громад, де важливо використовувати інструменти прямої демократії: консультації з громадськістю, загальні збори жителів, створення консультативно-дорадчих органів та активне залучення громадськості до прийняття рішень.

Також Христина Марчук розповіла про досвід розробки змін до обласної стратегії регіонального розвитку. Цей процес зробили максимально інклюзивним, впроваджуючи європейські стандарти: створили робочі групи та підгрупи, провели численні засідання, консультації й громадські обговорення. Питання також було винесено на обговорення громадської ради при Чернівецькій ОВА. Це забезпечило дотримання всіх етапів процедури, що дає впевненість у якості документа і в його успішному виконанні.

Євроінтеграція має наповнюватися конкретними справами – на цьому наголосив також почесний консул Латвійської Республіки в Чернівцях **Ілля Хочь**. Від початку повномасштабного вторгнення Латвія підтримує

Україну, надаючи зброю, гуманітарну перемогу, підтримуючи біженців. На сьогодні ведеться робота щодо розвитку міжмуніципального співробітництва, налагодження партнерських відносин у сферах підприємництва, освіти, медицини тощо.

З цією метою організовуються зустрічі, бізнес-форуми, проводяться відеоконференції. Великий потенціал, за словами Іллі Хочя, має налагодження нових логістичних шляхів та експорт продукції. Ці ініціативи сприяють інтеграції Чернівецької області до європейського простору та зміцненню міжнародних зв'язків.

Підсумовуючи захід, заступник директора Чернівецького РЦПК **Сергій Гакман** зазначив, що Україна має достатньо можливостей, щоб виконати «домашні завдання» євроінтеграції вчасно і відповідно до усіх критеріїв. Європейською є реформа децентралізації, яка допомогла Україні вистояти в перші

місяці повномасштабного вторгнення, розвивається громадянське суспільство, яке збільшує стійкість нашої держави в умовах сьогодення, відчутною є підтримка закордонних партнерів, які готові надавати цю допомогу і надалі. Але, додав він, говорити про можливості, які дає євроінтеграція, потрібно не з точки зору споживача, а насамперед з позиції, чим ми можемо бути цікавими до Європейського Союзу, з якими практиками, традиціями, технологіями до нього прийдемо і наскільки ми готові підсилювати Євросоюз своїми власними ініціативами, проектами, напрацюваннями тощо. «Євроінтеграція – це той механізм, який дозволяє впроваджувати зміни, не відкладаючи їх на завтра, механізм, який не дозволяє перейти в автократичний режим. І це не лише мета, а й процес, який робить нас ефективнішими, демократичнішими і більш відкритими для наших партнерів», – підкреслив Сергій Гакман.

ГОЛОВА ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОВА РУСЛАН ЗАПАРАНЮК ЗУСТРІВСЯ ІЗ ДЕЛЕГАЦІЄЮ ЛАТВІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Про це йдеться у дописі Руслана Запаранюка на Facebook. Зустріч відбулася у Чернівецькій обласній військовій адміністрації. У ній взяли участь Державний секретар Міністерства економіки Латвії Едмудс Валантіс, Голова правління «Латвенерго» Айгарс Лайзанс, Торговий аташе Посольства аташе Латвійської Республіки в Україні Айнарс Межуліс та почесний консул Латвійської Республіки у м. Чернівці Ілля Хочь.

«Обговорили можливості щодо налагодження партнерства у сфері інвестиційної діяльності, зокрема щодо реалізації спільних проєктів у сфері альтернативної енергетики. Розвиток альтернативної енергетики допомагає у розбудові енергетичної незалежності як регіонів, так і держави загалом. Це – одна зі складових енергетичної безпеки країни. Об'єднуємо зусилля, долучаємо міжнародних партнерів, працюємо на перспективу задля того, щоб економіка регіону

могла стабільно розвиватися попри виклики воєнного стану», – зазначив голова ОВА.

Руслан Запаранюк висловив вдячність поважним гостям з Латвійської Республіки за візит до Чернівецької області та предметну розмову, а також постійну підтримку нашої держави у боротьбі проти ворога та допомогу українським громадянам, котрі постраждали від війни. «Переконаний, подальша співпраця буде конструктивною та продуктивною», – додав він.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ КОНСУЛ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА В М. ВІННИЦЯ МАТЕУШ НАТКОВСКИ ТА КЕРІВНИЦТВО ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ОБГОВОРИЛИ ПЕРСПЕКТИВИ МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Як інформує пресслужба ОВА, на сьогодні підписано угоди про міжрегіональну співпрацю між Чернівецькою ОВА та Шльонським і Лодзьким воєводствами, а також 14 угод про партнерство на рівні громад. Співпраця передбачає сприяння розвитку двосторонніх контактів в економічній, торгівельній і громадсько-культурній сферах.

Під час зустрічі з головою Чернівецької ОВА йшлося про розвиток відносин між

Україною та Польщею, а також перспективи міжрегіонального співробітництва. СЗа словами Матеуша Натковскі, серед пріоритетних напрямів співпраці на майбутнє розглядають реалізацію проектів із підтримки ветеранів та їхніх родин.

Генеральний консул зустрівся також з головою Чернівецької обласної ради Олексієм Бойком та його заступником Михайлом Павлюком. Під час зустрічі сторони обговорили підтримку вимушених переселенців, які знайшли прихисток на Буковині, релокованого бізнесу, ветеранів та їхніх сімей, співробітництво між українськими та польськими вишами, перспективи розширення партнерських стосунків між громадами Буковини та окремими польськими гмінами і воєводствами, зокрема Люблінським.

Джерело: Чернівецька ОВА, Чернівецька облрада

У ЧЕРНІВЦЯХ ВІДБУЛАСЬ ЗУСТРІЧ ДІЛОВИХ КІЛ УКРАЇНИ ТА РУМУНІЇ

23 травня 2025 року у Чернівцях відбулась масштабна зустріч представників ділових кіл України та Румунії, організована Чернівецькою торгово-промисловою палатою спільно з Союзом українців Румунії (СУР). Про це йдеться на офіційній сторінці ТПП у фейсбуці. Подія відбулася за підтримки Чернівецької обласної військової адміністрації та Ботошанської торгово-промислової палати. Це вже третій подібний захід, який цього року став найбільшим за обсягом і кількістю учасників.

Головна тема зустрічі – можливості для розширення торгово-економічного співробітництва між Україною і Румунією та просування продукції місцевих виробників на європейський ринок. Захід мав на меті налагодження нових ділових зв'язків, активізацію взаємовигідного транскор-

донного співробітництва, стимулювання кооперації бізнес-середовища для виходу на міжнародні ринки, залучення інвестицій в економіку регіону та проведення переговорів з потенційними партнерами.

До складу румунської делегації увійшло близько сорока керівників та представників підприємств, фірм і бізнес-асоціацій з повітів

Сучава, Марамуреш, Ботошань, Караш-Северін, Яси та Сату-Маре. Чернівецька ТПП організувала для кожного представника румунського бізнесу переговори у форматі B2B з щонайменше 2-3 місцевими виробниками, зацікавленими у виході на румунський ринок та у налагодженні співпраці в Україні.

За результатами переговорів близько двадцяти фірм Чернівецької області отримали конкретні пропозиції щодо співпраці, зокрема підприємці домовились про проведення в найближчій перспективі окремих зустрічей для презентації виробничих потужностей та обговорення умов укладення контрактів, або представлення власної продукції на румунському ринку через дилерів. Найбільш успішними були переговори з місцевими

представниками галузей будівельних матеріалів, промислових товарів, харчових продуктів, а також сільського господарства.

За сприяння Управління агропромислового розвитку Чернівецької ОВА, на запит румунської сторони, були організовані зустрічі між фермерськими господарствами, які спеціалізуються на вирощуванні великої рогатої худоби, з метою налагодження співпраці, зокрема шляхом можливого залучення румунських інвестицій у тваринницький сектор області. Окремо була організована зустріч керівництва Управління агропромислового розвитку Чернівецької ОВА з начальником Управління сільського господарства повіту Ботошань.

В рамках заходу була також організована виставка місцевих виробників, де була представлена продукція ТДВ «Чернівецький хімзавод», ТОВ «Розма», СЕО Daricco LTD, ТОВ «Поліекс Україна», ТОВ «Облторгсервіс», компанії «ВОКАР», ТОВ «Лідер ЛТД», «KINKER+», ТОВ «Еліксель Ентерпрайз», ТОВ «Ліра 22», ТОВ «Балакком», ТОВ «Хатинка», ТМ «PARUS», ТОВ «Авторембуд» та інших.

Зустріч представників ділового середовища двох країн була організована палатою в рамках заходів з відзначення 175-річчя заснування найстарішої на теренах України Торгово-промислової палати Буковини.

Фото: Чернівецька торгово-промислова палата

СЕРГІЙ ФЕДУНЯК

доктор політичних наук, професор
кафедри міжнародних відносин та
суспільних комунікацій Чернівець-
кого національного університету
ім. Ю. Федьковича

СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН У ПЕРІОД ТУРБУЛЕНТНОСТІ: ОСНОВНІ ПРОЦЕСИ І АКТОРИ

Дуже часто ми схильні до перебільшення, говорячи про історичну неповторність нашого сьогодення, але зараз цього перебільшення немає. Ми дійсно живемо в історичний період, який в житті людства траплявся один раз чи двічі за століття. Його сутність полягає у зміні парадигми світового розвитку та входження в епоху тривалої турбулентності і дійсно глибокого руйнування основ світового порядку, що були закладені в середині минулого століття. Мова йде не лише про серйозні політичні зміни на глобальному рівні, але й ознаки переформатування глобальної економіки, точніше засад, на яких вона ґрунтувалася впродовж попереднього століття.

Може звучати парадоксально, але насправді Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин почала реально зникати саме зараз. Здавалося б, біполярність розтанула в минулому і після завершення холодної війни світ набув більш складної конфігурації. Але в реальності ми понад ще майже три десятиліття по інерції існували на залишках вказаної системи, оскільки не було того, хто був би готовим зруйнувати її вщент.

Після зникнення СРСР склалося враження, що основні учасники намагалися акуратно трансформувати систему. Це відбувалося, з одного боку, через ліквідацію інститутів радянського блоку, а з іншого – поширення геополітичного впливу Заходу на регіон

Центрально-Східної Європи і Балтії. Базові інституційні структури системи залишилися фактично недоторканими: до прикладу, ООН і НБСЄ, де були присутні учасники обох блоків, благополучно перенесли бурхливі події початку 90-х років. Зміна балансу сил і маргіналізація росії як глобальної потуги стали основними причинами руйнування Москвою залишків міжнародної системи.

Якщо після 1991 року транзитна міжнародна система мала ознаки ліберально-демократичної, де її учасники намагалися дотримуватись принципів міжнародного права і справедливості, то нова модель, яка лише зароджується, є більш різноманітною і в якій яскраво помітні авторитарно-тоталітарні риси. Поява останніх є значною мірою наслідком наростання кризових явищ демократичної моделі суспільного розвитку, що, у свою чергу, послаблює вплив Заходу на глобальні та регіональні міжнародні процеси.

Таким чином, особливістю цього періоду стала повна невизначеність і невідомість кінцевого дизайну світового порядку, що зрештою виникне на руїнах пост біполярної міжнародної системи. Можна сказати, що події втратили лінійний характер розвитку і прискорилися. На очах міняється чи коригується ієрархія світових держав.

США увійшли в смугу занепаду, фактично розпочавши повернення до варіанту

міжвоєнного ізоляціонізму з невеликим винятком, що полягає у зосередженні на стратегії стримування Китаю. Адміністрація Д.Трампа проявляє значно менше, ніж її попередники, зацікавленості у підтриманні відносин з європейськими державами і дотриманні безпекових зобов'язань в рамках Організації Північноатлантичного договору. Ще одним прикладом відходу від ролі відповідального глобального гравця може слугувати введення Д.Трампом протекціоністських тарифів на імпорту продукції зарубіжних країн. Все це посилюється загальним невисоким професійним рівнем нинішньої американської адміністрації, чия діяльність спрямована не на підтримання і зміцнення статусу і позицій Сполучених Штатів у світі, а швидше на миттєві піар-перемоги та отримання прибутку бізнесменами-спонсорами нинішнього президента.

Водночас Китай нарощує сили для закріплення статусу другої світової наддержави, створюючи інфраструктуру економічної, і до певної міри, військово-політичної експансії. Це проявляється у встановленні контролю над стратегічно важливими економічними і транспортними об'єктами на різних континентах, нарощуванні військової сили в басейні Південно-Китайського моря і Тихого океану загалом, а також спробах підвищити власний політичний вплив в якості ефективного посередника при вирішенні міжнародних конфліктів.

У свою чергу росія намагається максимально використати зрослу анархію в системі швидше для ослаблення своїх конкурентів, ніж для нарощування власних можливостей. Війна з Україною бачиться у Москві як підриг військових ресурсів і політичних позицій Заходу, що дозволить реалізувати плани неоліберської реінтеграції не лише на території колишнього СРСР, але й і в Центрально-Східній Європі.

Наступною особливістю нашого часу стало повернення до практики, яка, здавалося б,

назавжди зникла після другої світової війни, а саме – територіальної експансії з боку великих держав. До прикладу, росія здійснює військову агресію проти України, США відкрито претендує на данську Гренландію під приводом захисту від китайської експансії, при цьому погрожуючи застосуванням збройних сил.

У контексті вищезгаданих глобальних трендів розглянемо процес європейської і євроатлантичної інтеграції. Можна із упевненістю стверджувати, що розширення ЄС і НАТО у найближчі п'ять-десять років не буде, хоча прийом нових членів міг би стати історією успіху і навіть геополітичним тріумфом західної цивілізації. Але проблема полягає у тому, що механізми прийняття рішень, зокрема, у сфері розширення, пристосовані до умов мирного часу і досить легко блокуються незгодними державами. Лише дуже підготовлені кандидати, з приводу яких існує консенсус, мають шанси до вступу. Згадаймо Фінляндію і Швецію, котрі увійшли до НАТО практично миттєво – менш ніж за два роки.

Стосовно України така однострійність не проглядається. Перешкоди на шляху до повноправного членства виникнуть не лише внаслідок інспірованих ззовні ворожих впливів, але і в силу історичних суперечок і фізичних параметрів України. Також не всім європейцям буде комфортно визнати, що вони приймають до своєї родини країну з найбільш потужними і досвідченими збройними силами на континенті.

Загалом основні причини проблем інтеграції України полягають у тому, що Євросоюз знаходиться на порозі можливо найбільших в своїй історії викликів, пов'язаних із необхідністю взяти на себе не лише економічну, але й військово-безпекову відповідальність за європейський континент у зв'язку зі зниженням ролі Сполучених Штатів у західному світі загалом та європейській безпеці зокрема. Для цього потрібні не лише спільне бачення загроз і

пріоритетів на основі не лише інтересів, але й цінностей, а також і зміни в механізмі прийняття рішень, що, безперечно, відобразиться на впливові і статусі окремих держав і не сприйметься «на ура» в Союзі.

Щодо Північноатлантичного Альянсу ситуація виглядає значно складніше, оскільки виникли обґрунтовані сумніви стосовно його спроможності виконувати статутні функції, зокрема, дотримуватись положень статті 5 Вашингтонського договору. Це стало очевидним після початку військової фази російської агресії в Україні і особливо з розгортанням повномасштабної війни у лютому 2022 року. Насамперед, так звані старі члени НАТО не виразили ентузіазму щодо необхідності захищати нових членів – потенціальних цілей російського вторгнення.

Ще менше бажання існує з приводу запрошення нових членів. Стосовно України Альянс обрав стратегію поступового підтягування до стандартів, при цьому не ак-

центуючи увагу навіть на гіпотетичній даті вступу. Формально політичні зобов'язання перед Києвом у вигляді рішення Бухарестського саміту НАТО 2008 року зберігаються. Це схоже на жарт щодо Д.Трампа, який обіцяв забезпечити мир в Україні за 24 години, але не сказав про конкретний день. Можливість вступу відсувається на невизначений період, але при певних надзвичайних сприятливих обставинах це може статися доволі швидко.

Отже, сучасна система міжнародних відносин перебуває у стані посиленої турбулентності і невизначеності свого кінцевого дизайну через неможливість визначення змін силових параметрів її основних учасників навіть на найближчу і середньотривалу перспективу. Процеси, що відбуваються у ній, створюють дуже серйозні перешкоди на шляху процесів європейської і євроатлантичної інтеграції. Щодо України, то ми фактично виборюємо нашу інтеграцію на полях війни.

ПОСОЛ ДЕРЖАВИ ІЗРАЇЛЬ В УКРАЇНІ МІХАЕЛЬ БРОДСЬКИЙ ВІДВІДАВ ЧЕРНІВЦІ З РОБОЧИМ ВІЗИТОМ

Під час свого перебування він провів кілька важливих зустрічей, зокрема з керівниками Чернівецької обласної військової адміністрації та міської ради. Обговорювалися можливості розширення співпраці між Ізраїлем і Чернівецькою областю, зокрема в таких сферах як реабілітація, розвиток стійкості, сільське господарство тощо, де ізраїльський досвід може бути корисним в умовах сьогодення.

Окрім того, Посол відвідав Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича та Буковинський державний медичний університет. Під час зустрічей із керівниками цих закладів йшлося про можливості академічної співпраці, зокрема програми студентського обміну, спільні наукові проекти та розширення партнерства між університетами України та Ізраїлю.

Міхаель Бродський також зустрівся з представниками місцевої єврейської громади. Під час зустрічі обговорювали актуальні питання та виклики, з якими стикається громада, а також демонструвалася підтримка з боку Ізраїлю. У рамках цього заходу пан Бродський відвідав єврейську школу та дитячий садок у Чернівцях.

Фото: Чернівецька ОВА

АНАТОЛІЙ КРУГЛАШОВ

доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри політології та
державного управління
Чернівецького національного
університету ім. Ю. Федьковича

УКРАЇНА ТА ОБ'ЄДНАНА ЄВРОПА: ВИКЛИКИ І НОВІ МОЖЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Євроінтеграційний курс нашої держави значною мірою визначає її сучасність і майбутність. А в умовах тривалої російсько-української війни питання успішної реалізації цього стратегічного курсу стали надзвичайно важливими. Аналізуючи наші стратегічні документи щодо євроінтеграції, нерідко доводиться відзначати, що Україна запізнюється з реалізацією власних стратегічних цілей. Це можна побачити на прикладі тих стратегічних рубежів, які визначені у наших основоположних державних документах, зокрема Стратегії та Програмі європейської інтеграції України (від 1998 та 2000 рр. відповідно). Наприклад, вступ до Світової організації торгівлі ми планували на 2003-2004 роки, а здійснили його лише у травні 2008 року. Підписання Угоди про Асоціацію визначали на 2005-2006 роки, але це сталося дорогою ціною лише після Революції Гідності у 2014 році, а її ратифікація завершилась у 2017-му. Подання заявки на членство у ЄС було заплановане на 2011-2012 роки, але жоден президент не наважився на цей крок до екстремальних умов повномасштабного вторгнення росії. Лише в перший тиждень після початку вторгнення українська влада узгодила і подала заявку, яка була прийнята ЄС в рекордні строки.

Нашою проблемою віддавна було те, що ми, правильно визначаючи пріоритетні цілі та напрямки свого розвитку, часто йдемо манівцями до їх досягнення. Сьогодні мож-

на сказати, що в найскрутніший час для України Об'єднана Європа нас підтримала. Адже наша заявка на вступ до ЄС була розглянута у рекордний термін – за три місяці. Всі ключові інституції, включаючи Європарламент, Європейську раду та Єврокомісію, дали «зелене світло» Україні. Згодом ми досить швидкими темпами виконали передперемовні вимоги і нині вже йдеться про повноцінний перемовний процес із Європейським Союзом і відкриття окремих кластерів перемовин.

Втім, існує ще одна проблема, яку ми маємо визнати: не тільки ми часом суттєво запізнюємося, але й наші європейські партнери. Ключовим доказом цього є реакція лідерів країн європейських та євроатлантичних спільнот на загрозу з боку росії. Наприклад, після промови путіна у Мюнхені 2007 року багато європейських лідерів недооцінили російську загрозу. Сумно згадувати метання Саркозі та Меркель під час російсько-грузинської війни 2008 року, коли вони піддалися на маніпуляції, звинувачуючи у всьому Грузію. Так само у 2014 році, під час анексії Криму, ключові лідери, включаючи тодішнього президента США Барака Обаму, закликали Україну «не робити різких рухів», щоб не призвести до більшої біди. Така позиція «замирення» агресора з боку західних політиків принесла лише протилежні наслідки, заохочуючи кремлівську верхівку до подальших, ще більш далекоюсяжних загарбницьких дій. Ще більша біда настала у 2022 році з пов-

номасштабним російським вторгненням в Україну. Лише тоді європейські лідери нарешті усвідомили, що йдеться не тільки про Україну, а й про подальші геополітичні плани росії та Китаю провести ревізію світового порядку та перейти до так званої мультиполярності, а насправді – феодалізації світового простору.

Сьогодні країни ЄС прокидаються, хоча все ще повільно. Вони вже значно краще розуміють, що або Європа буде єдиною, солідарною і сильною, або її не буде як цілісного, впливового інтеграційного об'єднання. Варто відзначити, що вже не один рік ми спостерігаємо, як російська гібридна війна переноситься до Європи. Це повномасштабна, системна і надзвичайно шкідлива робота, яка продовжує підривати основи європейської демократії, зокрема через втручання у вибори, підтримку політиків, які займають антиєвропейські позиції. Приміром, уряди Роберта Фіцо в Словаччині чи Віктора Орбана в Угорщині демонструють ту позицію, яку вкрай важко назвати проявом європейської солідарності.

З великим занепокоєнням ми стежили за президентськими виборами в сусідній Румунії. Непроста ситуація відбувається в Польщі, коли ми бачимо, що всі кандидати в тій чи іншій мірі демонструють або відверті й дивовижні симпатії до путіна, або надто некритично симпатизують Дональду Трампу. Чого вартує обіцянка одного з лідерів перегонів щодо недопущення України до НАТО? Це жорсткий удар не лише по інтересах України, але й життєвих потребах самої Польщі. Обидві моделі (путінська і трампістська) політичної стратегічної культури не відповідають ні інтересам Польщі, ні інтересам України. Вона також становить виклик чи навіть пряму загрозу, на жаль, європейській та євроатлантичній спільноті. Так, лише на цих окремих три можливих прикладах ми можемо побачити, які плоди дала гібридна війна Росії та слабкість європейських демократій перед її впливами і підривним інструментарієм.

Україна потрібна Європі, а Європа потрібна Україні. Європейський Союз в сучасних умовах, як ніколи раніше в своїй історії, вимагає суттєвого посилення. Очевидно, що безпекова

вразливість і відповідні інтереси Євросоюзу в її подоланні – це не індульгенція для нас. Україна має виконати всі свої «домашні завдання» – від дотримання копенгагенських критеріїв в цілому, до серйозного ставлення до виконання вимог в усіх кластерах переговорного процесу. Але якщо Об'єднана Європа вже тепер не буде змінюватися, зміцнюватися в дієздатності самого ЄС і водночас розширюватися, то може залишитися на самоті не тільки з російським ретроімперіалізмом, але і з неоімперіалістичними амбіціями з боку нового лідера Сполучених Штатів Америки Д. Трампа.

Окремо наголошу на тих складових успіху нашої євроінтеграційної політики, які залежать від багатьох з нас безпосередньо, зокрема на важливості і значенні наших відповідних локальних і регіональних ініціатив та діяльності. Радий, що наша Чернівецька область активно працює з партнерами у країнах ЄС, реалізуючи різнопланові спільні проекти. До цього процесу залучені обласна влада, як виконавча, так і представницька, наші територіальні громади, заклади вищої освіти, школи, громадські організації тощо, які вибудовують мережі партнерств, що розвиваються. Таким чином ми формуємо європейський контекст в нашій країні, забезпечуємо тісну інтеграцію інститутів громадянського суспільства, громадян, а не лише органів влади, для успішного виконання нашої стратегічної мети – вступу до Європейського Союзу. Також це дозволяє нам долати існуючі і в самому ЄС деякі страхи, стереотипи та негативізм щодо України, а також ефективно протидіяти інерції несприйняття нашої країни, недобросовісності окремих політиків високого рівня відповідальності, відвертій чи прихованій підривній діяльності проти інтеграційних перспектив України в країнах самої Європи.

Тільки створення атмосфери взаємної зацікавленості, довіри, підтримки і справді всеохопної європейської солідарності як основного принципу Європейського Союзу дозволить нам із впевненістю і гідністю дивитися крізь виклики і загрози сучасності в наше спільне, гідне європейське майбутнє.

ПРЕДСТАВНИКИ 20 ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ОБЛАСТІ ПІДПИСАЛИ МЕМОРАНДУМ ПРО СПІВПРАЦЮ

Про ініціативу створення асоціації громадських організацій у Чернівецькій області розповів координатор Партнерства Українського Народного Дому в Чернівцях Ігор Баб'юк. За його словами, це є продовженням ідеї всеукраїнської громадської спілки «Громадські ініціативи України», до складу якої входить близько 28 великих організацій, серед яких – Український Народний Дім у Чернівцях та ЧОГО «Комітет виборців України».

«У спілці давно виникла думка, що в областях також мають існувати подібні об'єднання, які б підтримували розвиток громадського руху, допомагали організаціям співпрацювати й реалізовувати спільні ідеї – подібно до того, як органи місцевого самоврядування об'єднуються в асоціації для підтримки одне одного. Це сприяє вирішенню спільних проблем та демонструє, що в області є активний і розвинений громадський сектор», – зазначив Ігор Баб'юк.

Ідея має європейські аналоги – у країнах

ЄС також існують платформи громадських організацій. Створення подібної асоціації не лише сприятиме розвитку громадського руху в області, а й відкриє нові можливості для співпраці та обміну досвідом на міжнародному рівні. «Під час війни, коли в область заходили великі міжнародні фонди, вони не завжди знали, з ким працювати. У таких випадках краще звертатися до організованих структур, які мають досвід реалізації проєктів», – пояснив координатор партнерства.

Наразі меморандум про співпрацю підписали 20 громадських організацій, ще чотири підтвердили свою участь, але не змогли бути присутніми на установчих зборах.

«Чесно кажучи, я очікував, що буде менше учасників, але виявилось, що багато організацій зацікавлені в об'єднанні, особливо зараз, коли деякі міжнародні донори, такі як USAID, скоротили свою діяльність. Маленьким організаціям важливо гуртуватися, щоб виживати і мати розвиток», – розповів Ігор Баб'юк. Він також назвав приклади успішної горизонтальної співпраці між організаціями: «На установчих зборах представники Усть-Путильської та Новоселицької громадських організацій розповіли, що завдяки участі у наших спільних заходах і проєктах вони почали співпрацювати й обмінюватися досвідом. Це саме ті зв'язки, які ми хочемо розвивати в межах асоціації», – підкреслив координатор.

Фото: Український Народний Дім у Чернівцях

НАЦІОНАЛЬНІ СПІЛЬНОТИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ – КЛЮЧОВІ ПАРТНЕРИ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Сучасні виклики, пов'язані з інформаційною агресією, вимагають об'єднання зусиль різних сфер суспільства. Важливу роль у зміцненні стійкості України перед зовнішніми загрозами відіграють національні спільноти, адже вони є не лише зберігачами багатой культурної спадщини, а й активними учасниками громадського життя. Важливим кроком до поглиблення співпраці між представниками медіа та національними громадами стала конференція «Стратегічні аспекти протидії державі-агресору в інформаційній площині: об'єднання зусиль медіа та національних спільнот», організована Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення.

Під час конференції йшлося про роль національних спільнот у процесі євроінтеграції України, формування толерантного медіасередовища, а також захист культурної самобутності в умовах інформаційної війни. Учасники конференції шукали шляхи для посилення національної стійкості та вироблення ефективних стратегій протидії дезінформації.

Чернівецька область з її унікальним етнокультурним ландшафтом є ідеальним місцем для такого діалогу, адже саме тут багатовіковий досвід співіснування різних етнічних груп демонструє, як культурне розмаїття може стати ресурсом для розвитку єдності та взаєморозуміння в умовах сучасних викликів. Саме на цьому акцентували увагу спікери заходу, розповідаючи про діяльність національно-культурних товариств та досвід медійної роботи.

(Адаптовано до текстового варіанту)

Шапса АВЕРБУХ, голова єврейської громади міста Чернівці, директор онлайн-медіа «Czernowitzer Zeitung»:

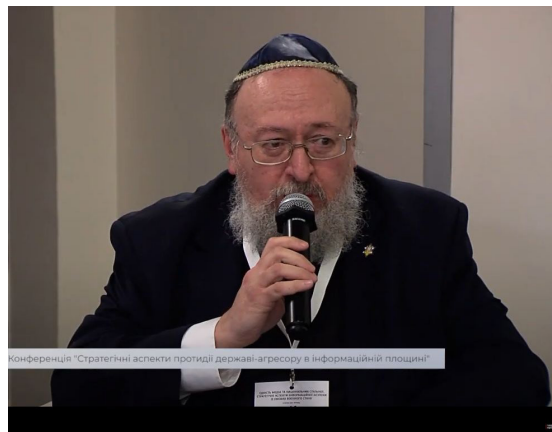
Єврейська громада Чернівців, яку я маю честь сьогодні очолювати, має давні традиції та історію на Буковині. Євреї тут мешкають багато років спільно з іншими

національностями. Звісно, сьогодні громада не така, як була 100 років тому, коли єврейських мешканців було половина міста, але сьогодні вона також існує, живе та розвивається.

Після 1991 року, коли Україна здобула незалежність, громада отримала потужний імпульс для розвитку. Стало можливим те, що було раніше заборонено.

Першою газетою були «Черновіцер Блеттер» («Чернівецькі сторінки»), які редагував славетний чернівчанин, відомий письменник Йосип Бург. Вже 20 років виходить бюлетень благодійного фонду «Хесед Шушана», який очолює Іля Хочь. Сучасних медіа, фактично, не було, тому для висвітлення життя громади 8 років тому ми створили власне онлайн-медіа «Czernowitzer Zeitung», яка висвітлює всі важливі події в житті громади, в житті нашого краю, в житті країни. Сьогодні газета має 10 тисяч підписників – це навіть більше, ніж євреїв у Чернівцях, і окремі матеріали, згідно зі статистикою, читають від 50 до 100 тисяч читачів. Зараз газета готується до офіційної реєстрації.

Ще я хотів би коротко розказати про роботу громади, яка не дуже велика, але достатньо активна. В громаді існує єврейський аматорський театр «Естер», культурний центр «Ідішкайт». Оскільки більшість членів громади складають люди похилого віку, то важливою частиною є соціальна робота, допомога пенсіонерам.

Конференція «Стратегічні аспекти протидії державі-агресору в інформаційній площині»

Але ми також підтримуємо культурні проекти. Дуже багато культурних заходів ми проводимо в Центральному палаці культури Чернівців – колишньому Єврейському домі, і сподіваємось, що будемо розвивати це й надалі.

Після початку агресії і повномасштабної війни проти України у нас роботи, звісно, додалося, бо ми зараз допомагаємо і ЗСУ, і біженцям. Всі наші заходи є безкоштовними, концерти відкритими, а зібрані кошти йдуть на допомогу військовим, біженцям та нужденним. Газета, яка створена при громаді, висвітлює всі ці та багато інших заходів, які відбуваються в краї.

Чернівці є дуже толерантним краєм і тут завжди мирно співіснували спільноти українська, румунська, єврейська, польська, вірменська та багато інших. І тому я переконаний, що такі традиції треба підтримувати та розвивати.

Важливим заходом є підготовка до проведення тут, у Чернівцях, фестивалів єврейської культури. Ми переконані, що саме Чернівці мають стати батьківщиною такого фестивалю – як і «Меридіан Черновіц». Потім він може мандрувати Україною, але саме Чернівці є прикладом толерантності для всіх, і в цьому напрямку ми працюємо разом з колегами.

Але хотілося б висловити побажання до більш тісної співпраці національних спільнот, адже ми майже не знайомі, а також з телеканалами, які дуже рідко приходять на наші заходи – тільки на великі свята, і то не завжди. Сподіваюся, що ситуація буде змінюватись і ми будемо активніше співпрацювати. Ми переконані, що Буковину і Україну чекає велике майбутнє, але для цього треба спочатку перемогти. У євреїв прийнято вітатися словом «шалом», що означає мир, тому бажаю всім миру в душі, а Україні – переможного та справедливого миру.

Владислав СТРУТИНСЬКИЙ, голова ГО «Обласне товариство польської культури імені Адама Міцкевича», редактор «Gazeta Polska Bukowiny», доцент кафедри міжнародних

відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича:

Польська громада в Чернівецькій області традиційно не була найбільшою – десь четверта-п'ята за кількістю, залежно від регіону, де проживали поляки (загалом це Чернівецький район та місто Чернівці).

В часи Першої світової війни на Буковині мешкало близько 50 тисяч поляків. Із закінченням війни 1918 року, з відродженням незалежності Польщі багато виїхало до своєї прабатьківщини.

На даний момент нас у Чернівцях є близько 2300, але це я кажу про тих, хто під час перепису вказував, що він поляк. Є ще багато тих, хто асимілювався: одружилися, вийшли заміж, стали українцями, румунами. Загалом в області мешкає близько 5 тисяч поляків.

Колега зауважив, що зменшилося спілкування між представниками спільнот: так, на жаль, зменшилося, тому що до пандемії ми традиційно збиралися на національні свята – єврейські, польські, румунські – співали різні пісні, різними мовами.

У 1883 році вийшов перший номер «Газети польської», у 1885 році – перший номер газети «Буковина». Між ними була гарна співпраця та взаємодопомога. І як колись народовець Іван Тимінський і редактор «Газети польської» зустрілися і говорили про видання газети «Буковина», так само свого часу розмовляли і ми з колишнім редактором «Буковини» Володимиром Михайловським про видання «Газети польської».

У 2007 році, отримавши фінансування з Варшави, ми почали її друкувати, але вже під назвою «Газета польська Буковини», оскільки на той час видання «Газета польська» вже було зареєстроване. Ми продовжуємо співпрацювати, наша газета робиться в редакції «Буковини», а її головним редактором є відповідальний секретар «Буковини» Антоніна Тарасова. Цінним, вважаю, є те, що газета, по-перше, двомовна, по-друге – кольорова. Виходить вона щомісяця.

Ми передаємо примірники газети у Півден-

ну Буковину, в Сучаву, де діє Союз поляків Румунії. Розповсюджуємо через первинні організації товариства польської культури ім. А.Міцкевича, в костелах. По десять номерів передаємо для центральних бібліотек Польщі.

З початком російсько-української війни окрім новин культури намагаємося подавати матеріали про те, яку діяльність веде польська громада й інші громади буковинців, яку допомогу вони надають, щоб у Польщі також про це знали. Повернувся до першого номеру «Газети польської», де в передовиці було написано: «Приходимо в суспільство буковинське для того, щоб діяти спільними зусиллями. Ми себе даємо і протягуємо свою руку, і очікуємо таке ж взаємне від інших народів». В принципі, оце і є Буковина. Це наочний приклад, як можна і треба жити.

Василь БИКУ, голова Чернівецького обласного товариства румунської культури імені Міхая Емінеску, головний редактор газет «Герцаївська газета (Нова серія)»/ «GazetadeHerta (Serienoua)», «PlaiRomânesc», «Familia».

Медіа завжди були разом з національними товариствами. Перша румуномовна газета на Буковині вийшла в 1848 році. Вона називалася «Буковина» і створили її брати Гурмузакі – відомі громадські діячі на Буковині. І я, і мій колега Микола Шапка, і Віталій Зегря – ми всі є журналістами і активно працюємо в наших товариствах, бо медіа є одним із головних факторів розвитку національної культури.

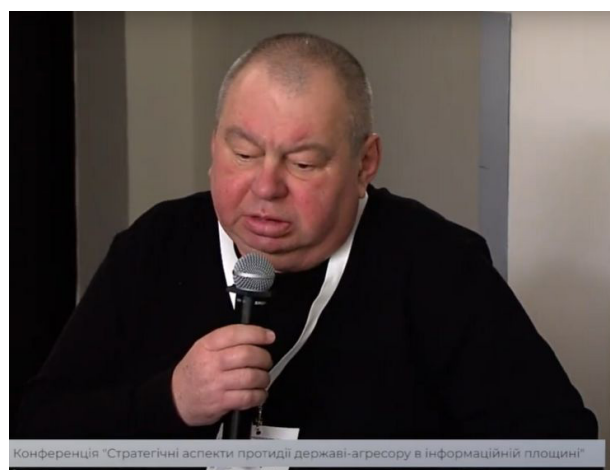
Наведу приклад: в бібліотеці я натрапив на

книжки молодих поетів, які пишуть румунською мовою, і було приємно прочитати про авторів, що вони дебютували в герцаївській газеті. Тобто ми надали їм майданчик, щоб вони друкували свої твори, щоб читач про них дізнався. Згодом вони стали членами Спільки письменників і продовжують писати. Тому розвивати пресу національними мовами дуже важливо, особливо в наших умовах.

Ми, хоча і пишемо румунською мовою, але насправді є проукраїнськими, висвітлюємо важливі для наших громад теми і, звичайно ж, пишемо про культуру. Нам зараз складно, і, якщо чесно, я давно відмовився б від цієї професії чи праці в газеті, але коли бачу, що 2,5 тисячі читачів за власним бажанням, без примусу передплачують нашу газету, і коли у Герці на вулиці мене зупиняє незнайома жінка і дякує за газету, я повертаюсь і починаю працювати далі.

Проблем є дуже багато, насамперед фінансових, адже декілька років взагалі не отримуємо кошти. На щастя, ми почали працювати разом з колегами з ТВА, робити передачу «Резюмат». Вони нам допомагають, хоча всі ми знаємо, які у них фінансові можливості, але якось виживаємо. Тому газетам потрібна якась підтримка – можливо, з боку нинішніх громад. Одним із джерел фінансування могла би бути соціальна реклама. В Румунії, наприклад, під час ковіду румунські медіа заробили за неї до мільйона євро. У нас ситуація інша.

Зараз війна, тому і преса, і наше товариство завжди долучаються до збору коштів, допомоги військовим та їх сім'ям.

Переїняли також традицію від газети «Буковина» і друкуємо на першій сторінці фотографії наших полеглих героїв, щоб вшанувати їх пам'ять.

Сподіваюся, що з часом наших газет стане не менше, а більше, що до них буде інше ставлення, з'являться ті, хто зможе нам допомогти. А зараз ми маємо в першу чергу самі працювати і не здаватися.

Ніяра Мамутова, экс-голова Ліги мусульманок України, голова жіночої організації «Ана Юрт» у м. Чернівці

Я з Криму. Вже 17 років я є волонтеркою, громадською діячкою. Починала з Криму, потім продовжила цю роботу у Запоріжжі і вже три роки працюю в Чернівцях. Коли ми організували тут одну з акцій, до нас приходили люди зі словами, що вони дуже люблять Крим, ділилися про нього спогадами. Але були люди, які казали: «а який стосунок має Буковина до Криму? А до чого тут кримські татари?» Зараз ми маємо зрозуміти, що часи змінюються. Почалася війна, і кримські татари теж тепер тут живуть. Так сталося. І тут з'явилися не тільки кримські татари – тут багато переселенців, більше 100 тисяч. Тому нові реалії диктують свої умови.

Взагалі суспільство добре сприймає кримських татар, особливо після 2014 року, коли ми заявили про свою підтримку України. Дуже багато вже зроблено щодо прав кримських татар та розвитку мови і культури.

Але суспільство дуже часто розділяє кримських татар як етнічну групу і кримсь-

ких татар, які проявляють свою релігійну приналежність. Наприклад, коли я ходжу по Чернівцях, більшість сприймає мене як іноземку.

Я вдячна Національній раді й Ользі Герасим'юк за те, що у 2023 році вони організувала круглий стіл, де ми обговорювали питання ісламофобії в суспільстві, мову ворожечі в ЗМІ та інші питання. І велике значення мало те, що нас запросили і поцікавилися, що для нас є важливим. І я бачу, що є багато позитивних змін, хоча досі ще є джерела, які намагаються використати ці теми для власної вигоди.

Я з Криму, де було звичним, що на вулиці стояла мечеть, навпроти неї – церква, а поряд – синагога. Тобто все було разом, ми в цьому росли і думали, що так має бути всюди. Але і в Запоріжжі, і тут суспільство все одно трошки інше. Дуже часто люди сприймають іслам чи мечеть як щось вороже, якусь загрозу для християнства, як нав'язування. І це теж стереотип, з яким ми працюємо. Доводимо, що ми є частиною українського суспільства, тому нам дуже важливі українські політичні питання. Ми історично пов'язані, бо так само пережили ці етапи окупації росією, радянські часи, як і решта українців. Тобто ми вже інтегровані в суспільство, але ще є деякі питання, які маємо вирішувати. І суспільство також має бути готове. І для цього було б дуже добре, якби у школі, за прикладом європейських країн, розповідати про християнські свята, про ісламські, єврейські. Бо тут живуть різні народи.

Знаєте, що дуже важливо? Я бачу, що кожна наша спільнота існує окремо: намагається випускати газети, робити заходи. Але нам не вистачає платформи, де ми всі могли б цим ділитися. Ми уже почали проводити спільні заходи з Буковинським Центром культури і мистецтв, а чому б так само не збиратися всім разом і ділитися тим, що стосується нашої культури? Це дуже цікаво. Чим більше ми дізнаємося, тим більше ми зближуємося, дуже багато спільного знаходимо.

Такі моменти важливо пам'ятати. І влада, щоб сприяти єдності і взаєморозумінню, також має проводити більше заходів для спільнот, висвітлювати ці заходи у медіа.

росія, наприклад, говорить про дружбу народів, але насправді використовує національні спільноти для власних цілей. Наприклад, транслює через арабські канали сюжети про мусульман, демонструючи, як добре їм жити в російській федерації, робить себе героїнею та рятівницею, а ще представляє Україну як ворога для мусульман. І я бачу, що дуже людей, які читають «Аль-Джазіру», саме так і сприймають Україну. І коли я їм пишу, що тут існує мусульманська спільнота, вони дивуються, бо раніше цього не знали. Тобто ми теж маємо якось транслювати це медійно.

Так само для євроінтеграції. Коли, наприклад, в Ірландії чи Великобританії в класі з'являється один учень, який відрізняється від інших, то цим вже займаються вчителі, знайомлять дітей з цією культурою. Коли мої доньки прийшли тут у школу, то вони самі мали себе представляти, відстоювати. Клас їх прийняв добре, але в школі ще бувають випадки, коли викрикують «азіати», «араби», «Аллах акбар» чи щось подібне. Тобто вони з цим постійно зіштовхуються у повсякденному житті. І це зрозуміє тільки представник спільноти, яка це переживає. Тому я цим ділюся, бо я не думаю, що більшість із цим стикається.

Мій чоловік – імам у місцевій мечеті, а ще він імам Запорізької області. Там уже священники й імами між собою все владнали. Наприклад, священник приходив до мечеті

й питає, чи мають вони ісламську літературу, бо він бачив мусульман у своєму регіоні й хоче передати їм ці книги. Інший приклад: імам-капелан, який їде на фронт, зустрічає там християн і спілкується з ними. Тобто на фронті вже все організовано: кожен виконує свою роль, і взаємодія між релігійними спільнотами відбувається природно. Але суспільство тут, у тилу, також має це бачити й відчувати. Для цього важливо, щоб медіа розповідали про ці маленькі історії, які показують, що в Україні відносини між мусульманами та представниками інших релігій зовсім інші, ніж ті, що часто намагаються приписати нам.

Наприклад, не слід переносити європейські проблеми на наше суспільство, коли мігрантів чи мусульман постійно представляють як «проблему». Українські татари можуть стати важливим мостом для об'єднання мусульманських народів в Україні. Натомість росія активно маніпулює цими темами, використовуючи їх у своїх інтересах.

Проте українське суспільство не є нетолерантним. Я все життя живу серед українців і можу сказати, що люди тут поважають свої традиції й захищають своє, але це не означає, що вони не здатні сприймати інших. Ми повинні навчитися бачити мусульман та інші релігійні й національні спільноти як рівноправну частину нашої нації.

Діалог, освіта та позитивні приклади – це ключі до адекватного сприйняття. Ми маємо допомогти суспільству позбутися страхів перед новим і незвичним. Різноманітність – це не загроза для України, а наша перевага.

ТЕТЯНА ЛУКАЩУК

психологиня, викладачка
Чернівецького РЦПК

ЯК СТАБІЛІЗУВАТИ СВІЙ ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ СТАН В ПЕРІОД ВІЙНИ

Ментальне здоров'я кожної людини є невід'ємною частиною щасливого життя. Це поняття дуже широке і поєднує різні аспекти. Як зрозуміти, що стан душевного здоров'я вийшов із рівноваги та настав час звернутися до фахівців ментального здоров'я – ділимося далі.

Почнімо з того, що ж таке ментальне здоров'я.

Згідно з визначенням ВООЗ, ментальне здоров'я – це стан щастя та добробуту, в якому людина реалізує свої творчі здібності, може протистояти життєвим стресам, продуктивно працювати та робити внесок у суспільне життя.

Це означає, що ментальне здоров'я об'єднує здоровий дух та психіку людини із соціальним складником. Воно є важливим для втілення бажань, реалізації цілей, доброго фізичного самопочуття. А з іншого боку – психічне здоров'я кожного індивіда важливе для всього суспільства.

Стан ментального здоров'я залежить від багатьох чинників: соціальних, екологічних та навіть економічних.

Звернемо увагу, ми живемо в часи повномасштабної російсько-української війни. І війна б'є не лише ракетами, а й втомою, тривогою та емоційним виснаженням.

Особливо це помітно після нічних атак, коли організм не встиг відпочити, мозок перебував у постійній напрузі, гормони стресу залишаються в крові. Важливо не вимагати

від себе продуктивності на рівні мирного життя. Ваш стан – це не слабкість, а наслідок постійного виживання. Регулярний стрес виснажує. І якщо Ви прокидаєтеся розбитими після ночі або відчуваєте дратівливість без причини – це нормальна реакція на ненормальну ситуацію.

Ми не можемо контролювати ракету, але у наших силах впливати на свою реакцію. Кожна дрібниця, яка повертає нам відчуття контролю має значення.

Психічно здорова людина:

- може розрізняти свої емоції, керувати ними та гармонійно функціонувати;
- здатна спілкуватися і будувати стосунки з іншими;
- розвивається й навчається;
- позитивно оцінює себе, приймає та любить;
- приймає власні тверді рішення;
- нормально адаптується до нових умов життя;
- може розв'язувати проблеми.

Здатність отримувати задоволення від життя – основна риса ментально здорової людини.

Статистика ВООЗ свідчить, що понад 450 мільйонів людей світу мають ментальні розлади, що впливає на якість їх життя і продуктивність.

Спробуємо розглянути конкретні способи підтримки благополуччя, які кожен може застосувати у повсякденному житті для покра-

щення психологічного самопочуття та стресостійкості.

Практики усвідомленості (Mindfulness)

Найпростіший, але найпотужніший інструмент – це дихання та медитації. Техніка концентрації на диханні та теперішньому моменті для зниження стресу і тривожності. Зокрема,

Дихання животом,

Дихання по Квадрату,

Техніка 3-7-8.

Ефект. Стабілізує нервову систему.

Практики заземлення. До прикладу, одна з них:

Назвіть 5 речей, які бачите;

4, які можете відчувати тілом;

3, які чуєте;

2, які можете понюхати;

1, яку можете спробувати на смак.

Ефект: Повертає у «тут-і-зараз», допомагає при паніці.

Арома-якір.

Вдихніть улюблений аромат (ефірна олія, духи, кава)

Пов'яжіть цей запах із думкою «Я в безпеці».

Шейкінг (струшування тіла).

Увімкніть музику або в тиші – 1–3 хвилини активно трусіть руками, ногами, всім тілом. Потім зупиніться і дослухайтеся до тіла.

Ефект: Вивільнення накопиченої напруги, зниження рівня кортизолу.

Соціальна підтримка. Міцні зв'язки з близькими підвищують рівень щастя і тривалість життя, зустрічі, телефонні дзвінки і участь у групах підтримки допомагають боротися із соціальною ізоляцією. Соціальна підтримка зміцнює психологічну стійкість у стресові періоди життя.

Фізична активність та спорт. Фізичні вправи стимулюють вироблення ендорфінів – гормонів радості, що природно покращують настрій. Щодня по 30 хвилин помірної активності, достатньо для підтримки ментального балансу або ж улюблених 10 тис.

кроків у день. Потрібно знайти свій вид спорту: йога, плавання, піші прогулянки, танці, спортзал тощо.

Творчість та самовираження. Використання різних видів творчості: малювання, музика, письмо та танці відкривають простір для вираження внутрішніх емоцій. Творчі заняття знижують рівень тривоги і покращують ментальне здоров'я (арт-терапевтичні заходи).

Практичні вправи: ведення щоденника, створення колажів і гра на музичних інструментах допомагають знайти баланс. Для балансу та відновлення сну забезпечимо здоровий сон. Якісний сон сприяє відновленню мозку і підтримує емоційне та фізичне здоров'я (7-9 годин сну щодня – золота норма для більшості дорослих). Дотримуйтеся регулярного графіка сну; створіть темне і тихе середовище в спальні; уникайте екранів за годину до сну (інформаційний детокс).

Харчування для мозку:

Омега-3 жирні кислоти насичують мозок, покращують пам'ять і концентрацію. Джерела: риба, горіхи.

Антиоксиданти захищають клітини мозку від пошкоджень. Важливі фрукти та овочі.

Вітаміни групи B підтримують нервову систему і енергію мозку.

Обмеження. Уникайте надмірної кількості цукру, обробленої їжі, алкоголю та кофеїну для стабільності настрою.

Не вимагайте від себе ідеалу. Продуктивність може бути нижчою, пам'ять – гіршою. І це теж нормально. Дайте собі можливість бути недосконалими в екстремальних умовах.

Ми повинні пам'ятати, що практики відновлення – це основа турботи про ментальне здоров'я, що забезпечує емоційну стійкість і благополуччя.

Інтеграція в життя завдяки регулярному застосуванню технік допоможе підтримувати якість життя на високому рівні.

СВІТЛАНА ШАРАГОВА

керівниця навчального відділу
Чернівецького РЦПК

СЕРЕД НАЙПОПУЛЯРНІШИХ ТЕМ – ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ВІДНОВЛЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я

Навчання державних службовців місцевих органів виконавчої влади та посадових осіб місцевого самоврядування здійснюється відповідно до затвердженого плану-графіка підвищення кваліфікації.

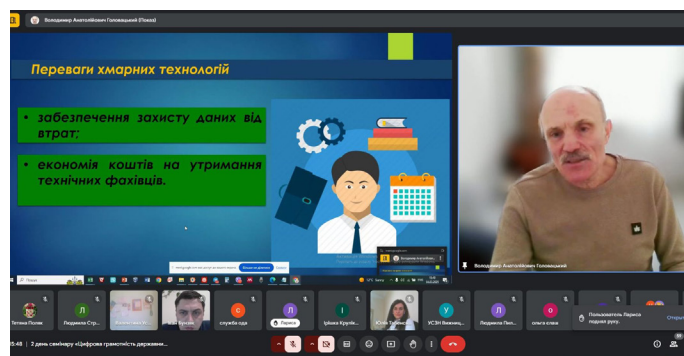
Основою для професійного розвитку публічних службовців та підвищення їхньої ефективності у виконанні посадових обов'язків є загальні та спеціальні програми. Вони розробляються викладачами Центру. Усі програми погоджені Національним агентством України з питань державної служби (НАДС), що гарантує їх відповідність державним стандартам та актуальність. Цього року кількість таких програм склала 78, що свідчить про постійне оновлення та розширення освітнього контенту.

Змістове наповнення освітніх програм базується на переліку пріоритетних напрямів, затверджених НАДС. До таких напрямів належать теми, які є критично важливими для ефективного управління на державному та місцевому рівнях. Окрім того, формується регіональне замовлення: пропозиції щодо тем і змісту програм надходять від працівників місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, що дозволяє враховувати специфіку регіону та актуальні потреби. Законодавчі зміни, нові тенденції в управлінні та суспільні зміни загалом стають основою для адаптації програм, забезпечуючи їхню практичну значущість.

Найпопулярнішими темами у першо-

му півріччі 2025 року стали інформаційна безпека та кібербезпека (зважаючи на загрозу кібератак та важливість захисту інформаційних систем); використання штучного інтелекту (увага до інноваційних технологій сприяє підвищенню ефективності управлінських процесів); стресменеджмент і подолання професійного вигорання (сучасні виклики вимагають підготовки службовців до управління емоційним навантаженням). Також серед лідерів – практика відновлення ментального здоров'я, що є важливим для підтримки високої продуктивності та якості життя працівників.

Чернівецький РЦПК продовжує надавати освітні послуги у дистанційному режимі, що робить навчання доступним для більшої кількості слухачів. Освітня платформа для асинхронного навчання забезпечує можливість отримання знань у зручний час, а окремі заняття, зокрема тренінги, проводяться в очному форматі. Такий підхід сприяє поєднанню теоретичних знань із практичними навичками.

У ЧЕРНІВЦЯХ ПРОВЕЛИ ЛІТНЮ ШКОЛУ З КОМУНІКАЦІЙ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

З 27 червня до 1 липня 2025 року в Чернівцях працювала Літня наукова школа на тему «Зміцнення потенціалу державної служби та громадян щодо співпраці через комунікацію». Учасниками Літньої школи стали молоді науковці, докторанти, аспіранти, здобувачі вищої освіти та всі, хто зацікавлений у сучасних підходах до комунікацій у сфері публічного управління. Відкриття відбулося в Червоній залі ЧНУ імені Юрія Федьковича. Учасників заходу привітали проректор з наукової роботи Юрій Халавка, перший заступник голови Чернівецької обласної ради Микола Гуйтор, директор Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Лариса Комаха, декан факультету історії, політології та міжнародних відносин Василь Карпо та завідувач кафедри політології та державного управління Анатолій Круглашов.

Програма передбачала інтенсивні тренінги, тематичні дискусії, ділові ігри та інші інтерактивні формати. Першим тематичним заходом став круглий стіл «Комунікації в органах публічної влади для демократичного врядування», присвячений Дню державної служби України, роботу якого модерував професор Анатолій Круглашов. У дискусії, яка відбулась у Чернівецькій обласній військовій адміністрації, взяли участь відповідальні працівники Чернівецької ОВА: Павло Польовий – начальник відділу персоналу та нагород ЧОВА, Тетяна Микитюк – начальниця управління інформації ЧОВА, та Галина Мельничук – заступниця начальника інформаційно-аналітичного відділу Чернівецької обласної ради, які висвітлили актуальний стан комунікацій з громадянами в органах виконавчої та представницької влади нашого краю.

Впродовж наступних днів відбулися тематичні сесії, присвячені актуальним пи-

танням доступу до публічної інформації, специфіці комунікаційної діяльності органів виконавчої влади, громадського діалогу та психологічним аспектам взаємодії з громадськістю. Особливий інтерес викликали ділові ігри та моделювання громадських слухань, під час яких учасники школи мали змогу практично спробувати себе в різних ролях – представників органів влади, громадянського суспільства, експертів.

Високий рівень навчальної та практичної частини школи забезпечили Роксолана Стадник – директорка Департаменту інформації та взаємодії з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України, Наталія Ларіна – експертка з публічної комунікації, Лілія Гонюкова – докторка наук з державного управління, професорка, Наталія Корчак – фахівчиня з питань врядування, Надія Періус – практична психологиня, які поєднали теоретичні аспекти з реальними кейсами та живим досвідом.

Співорганізаторами заходу стали Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра політології та державного управління факультету історії, політології та міжнародних відносин ЧНУ, за всебічної підтримки Кабінету Міністрів України, Національного агентства України з питань державної служби та ОБСЄ.

